

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra školní a sociální pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Monika Šimová

Praha 2011

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra školní a sociální pedagogiky

HISTORIE A SOUČASNOST ŠKOLSTVÍ VE ŠTĚKNI

Bakalářská práce

MONIKA ŠÍMOVÁ

Vychovatelství
Kombinované studium

Vedoucí práce: PaedDr. Zdeňka Hanková

PRAHA 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením PaedDr. Zdeňky Hankové

V práci jsem použila informační zdroje uvedené v seznamu.

V Praze dne 6.4.2011

Poděkování

Děkuji tímto paní doktorce Zdeňce Hankové za cenné připomínky a rady při vypracování bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce „Historie školství ve Štětkně“ je zaměřena pomocí historického náhledu a archivních materiálů na podstatu školství v tomto městyse. Díky archiváliím ze Státního oblastního archivu v Třeboni, Státního okresního archivu ve Strakonících, školních kronik, ale rovněž ze soukromých archivů a ochotnému vyprávění již pouze několika pamětníků, bylo možné tuto práci uskutečnit. Se školou byla a vždy bude spojena vzdělanost. Od svého prvopočátku prošla obrovským vývojem, ať už z historického nebo politického hlediska. A je nutno dodat, že ne vždy byl tento vývoj ku prospěchu škole. Cílem této práce je, aby školství ve Štětkně vešlo ve větší známost ve společnosti. Zaslouží si to!

Klíčová slova

dějiny Štětkně, vyučování, učitelé, učební pomůcky, platy učitelů, obecná škola, měšťanská škola, mateřská škola, Ústav Anglických panen, životní podmínky, politický vliv, 2. světová válka.

Abstract

Thesis "The History of Education in Štětkně" is directed by a historical view and archive materials on the nature of education in this small town. Thanks to archival materials from the State Regional Archive in Trebon, the State Archives of Strakonice district, school annals, but also from private archives and helpful narration has only a few survivors, it was possible to carry out this work. The school has been and always will be linked to education. Since its beginning, has undergone tremendous developments both from a historical or political perspective. And it must be said that it was not necessarily benefit the development of the school. The aim of this work is that education in Štětkně it became more known in the community. They deserve it!

Keywords

Štětkně history, teaching, teachers, teaching aids, teachers' salaries, general school, town school, kindergarten, Department of English maidens, living conditions, political influence, 2 World War II.

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

OBSAH

1. ÚVOD.....	6
2. HISTORIE ŠTĚKNĚ.....	7
2.1 O PŮVODU ŠTĚKNĚ.....	7
2.2 DRŽITELÉ ŠTĚKNĚ.....	8
3. VÝVOJ ŠKOLSTVÍ VE ŠTĚKNI.....	14
3.1 NEJSTARŠÍ ŠKOLSTVÍ.....	14
3.2 ŠKOLA OBECNÁ A JEJÍ UČITELÉ.....	14
3.3 ŠKOLA ŽIVNOSTENSKÁ POKRAČOVACÍ.....	24
3.4 ŠKOLA MĚŠŤANSKÁ.....	25
3.5 ŠKOLA ZA OKUPACE.....	28
3.5.1 UČITEL MILOŠ PASTEJŘÍK.....	38
3.6 ŠKOLA MATEŘSKÁ.....	40
3.6.1 NOVÁ BUDOVA ŠKOLKY.....	42
4. STAVBA NOVÉ ŠKOLY.....	44
5. PŮSOBNÍ CONGREGATIO JESU VE ŠTĚKNI.....	46
5.1 VZDĚLÁVACÍ ÚSTAV ANGLICKÝCH PANEN VE ŠTĚKNI.....	46
6. SLAVNÍ RODÁCI A VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI.....	49
7. ZÁVĚR.....	55
8. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	56
9. SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH.....	57
10. OBRAZOVÉ PŘÍLOHY.....	58

Motto:

Dějiny jsou svědky času, světlem pravdy, živou pamětí, učitelkou života a poslem minulosti.

Cicero

1. ÚVOD

Bakalářská práce „*Historie školství ve Štěkni*“ mapuje vývoj vyučování v tomto městyse od jeho prvopočátků až do padesátých let 20. století. Cílem je podat ucelený popis dějin vyučování ve Štěkni a zpracovat toto téma tak, aby bylo nyní i v budoucnu snadno srozumitelné pro každého, kdo si jej bude chtít přečíst. Podstatné je, aby se škola ve Štěkni posunula na přední místo při sebemenší zmínce o tomto městyse a dostala se do širšího povědomí ve společnosti. A co nejvíce se přiblížila nejen těm, kteří na ni vzpomínají se slzou v oku, ale převážně těm, ve kterých slůvko škola probouzí trpkost na jazyku.

O Klostermannovi, Šťastném, Ústavu Anglických panen, zámku a štěkeňském jezu toho bylo napsáno již mnoho, ale škola jako by vždy stála v pozadí veškerých událostí, přestože se jimi prolíná.

Díky školství mělo lidstvo možnost předávat si po staletí, ba tisíciletí nekonečné zdroje informací a vědomostí. Škola má také nemalý podíl i na kulturní vzdělanosti lidstva, jeho výchovy a úrovně. Vždy zastávala ve společnosti vysoký post a tak by tomu mělo být i nadále.

V každém z nás škola zanechá nesmazatelnou stopu. Setkáváme se s ní v každém období svého života. Provází nás od nejtěplejšího dětství a po celý život ji máme uvnitř sebe hluboko zakořeněnou.

Zastávám názor, že každý člověk by měl znát svoji minulost. O to důležitější je to v současné době, kdy nemáme čas ani na přítomnost. Jak tedy můžeme mít vůbec budoucnost? To je otázka, na kterou by měl znát odpověď každý.

2. HISTORIE ŠTĚKNĚ

2.1 O PŮVODU ŠTĚKNĚ

Štěkeň je starobylý městys ve strakonickém okrese, který je rozložen na levém břehu zlatonosné a perlorodé řeky Otavy, v nížině, obklopené od východu k západu kopcem „Brdo“, dostupujícím do výšky 508 m nad mořem. Zlatonosná řeka byla a stále je plná bohatství, o čemž svědčí i její název. Původní jméno Atava, keltsky znamená bohatá řeka.

Štěkeň leží při okresní silnici, jež se připojuje k odbočce staré obchodní cesty Pasovsko Dobříšské, na jejímž vybudování mělo podstatný vliv rýžování zlata. Díky výskytu těchto bohatých nalezišť, byl tento kraj záhy osídlen Kelty. Ti zde budovali svá sídla a těžili zlato. Mezi nejznámější patří Modlešovické naleziště a naleziště u Starých Kestřan. Ve zdejší lokalitě se nachází mimo jiných keltských pozůstatků i známé keltské pohřebiště u Přeštovic asi 1 km od Štěkně směrem na Strakonice. Právě díky obci Staré Kestřany přetrvalo rýžování až do jednadvacátého století. Koná se zde každé léto dvoudenní akce „Rýžování na Otavě“. Každému, komu přeje alespoň trochu štěstí a dokáže odolat námaze, se kterou je rýžování spojeno, možná zůstane na dně pánve zlatinka.

Podle Václava Hájka z Libočan se o vzniku Štěkně traduje tato pověst:

„Jeden ze služebníků paní Řepice, Všekeň, zamilovav si služebnici své paní, Brašnu, pravil, že ji za ženu míti žádá. Paní se rozhněvati, a Všekeň do špalku za nohy vsaditi a ruce lýky svázati, neb věděla, že má mnoho zlata; pravila, že jeho nedá z vězení pustiti, až od něho všecko zlato míti bude.

Všekeň, když již několik dní vězením a hladem trápen, Brašna ruce Všekeňovi rozvázavši, špalek, v kterémž za nohy držán byl, otevřela a vyvedši z vězení, šla s ním na přívrší a tu s ním bydlela.

Řepice, když uslyšela, že Všekeň ušel z vězení a Brašna se ztratila, velmi byla truchliva, bojeci se něho, neb byl velmi zuřivý. Rozkázala se všude po nich ptáti, milost i dary jim slibujeci.

Když přišli Všekeň s Brašnou na hrad Řepici, každému z nich dala zlata, co mohli unést a při tom prosila paní Řepice, aby byli přátelství zachováni, a oni to slíbili učiniti. Dům sobě dodělali, pevně ohradili a dali mu jméno Všekeň, kterémuž nynější Čechové říkají Štěkeň“.¹

Tato pověst se vztahuje k bývalé tvrzi Srdov. Dříve tu stával domek převozníka Mostáka, ale dnes je zde pouze hluboký příkop a jen podle nepatrných zbytků základového zdiva lze usuzovat, kam až hrad dosahoval.

2.2 DRŽITELÉ ŠTĚKNĚ

Z historického výzkumu a podle různých pověstí se odhaduje, že osídlení Štěkně bylo již roku 1052 a podle kronikáře Hájka dokonce k roku 818, za vlády knížete Vojena. Štěkeň byla původně sídlem Vladyckého rodu, který měl v erbu modrou střelu s černým šípem ve zlatém poli. Prvním známým majitelem tvrze Šček počátkem 14. století byl jistý Bavor či Bašek ze Štěkně (1318–1331. O tom, že tvrz na tomto místě skutečně stála, svědčí kus starého zdiva na jednom místě ve sklepě zámku, které bylo odborníky odhadnuto na 13. století. Po Bavorovi se jako majitelé připomínají Bušek a Racek, kteří oba sloužili pánům ze Strakonic.

Roku 1378 byla Štěkeň prodána rytíři Mikuláši z Janovic a Vimperka, který byl dvořanem biskupským a později proboštem Vyšehradským.

Pozdějšími pány na Štěkni byli Karel a Bušek z rodu Kavků. Jejich nástupce Oldřich Kavka z Říčan, byl katolík a zachovával řády pod jednou církví. Kavkové z Říčan tu sídlili od roku 1415 do 1610. Další Kavka, Mikuláš byl věrným přívržencem učení bratrského, kterého se drželi i jeho potomci. Po upálení mistra Jana Husa a následných náboženských nepokojů, vznikla v Čechách Jednota Bratrská.

---

¹ Jilek, František, Založení tvrze Štěkeň, Václav Hájek z Libočan (16. století), zkrácená verze

Štěkeň má ve znaku doprava obrácenou stříbrnou vlčí hlavu s krkem až na prsa, na červeném štítě², který je zlatě vrouben. Tento znak používá obec od 17. září 1540, kdy o užívání tohoto erbu a pečeti požádal císaře Ferdinanda I. (1503-1564) další majitel panství, Heralt Kavka z Říčan. Císař tuto žádost schválil. Městské barvy jsou stříbrná (barva erbovního znamení) a červená (barva znakového štítu).

Posléze štěkeňský statek zakoupil 28. února 1636 Jan Antonín, kníže z Eggenberka za 50.000 zlatých rýnských. Jeho manželkou byla Anna Maria markraběnka Braniborská z „Bayreuthu“. Roku 1719 vymřel poslední potomek knížat tohoto rodu a majetek přešel dědickým právem na Schwarzenberky.³

Na konci dubna 1648 štěkeňské panství převzal za 20.000 zlatých rýnských Jan Antonín Lozi, hrabě z Lozimthalu, který poskytl císaři Ferdinandovi III. finanční pomoc ve válce se Švédy. Tento Lozi dal v letech 1664 - 1665 na místě dosavadní tvrze ze 14. století vystavět raně barokní zámek s lodžii a s dnes již zazděnými arkádami, ve kterých je vložena mramorová deska s nápisem: „*Jan Starší z Hodějova a na Řepici, místosudí království českého, 1558*“.

„*Roku 1665 vystavěl zámek štěkeňský, původní hrad s věžičkami v rozích se čtyřhraným nádvořím, 1670 kostel rozšířil a faru obnovil, k níž roku 1654 náležela Štěkeň, Přešťovice, Rovná, Brusy, Čejtice, Předborovice, Paračov, Mladějovice, Dunovice a Řepice, osady české se školou i desátkem úplně spokojeny byly*“.⁴

„*První statistický záznam o Štěkně je z roku 1676 a dle toho mělo městečko 24 osedlých, od vrchnosti uznaných*“. *Zprávy z roku 1713 udávají ve Štěkně 293 duší, a to 14 sedláků a 12 chalupníků. Roku 1860 napočteno 863 obyvatel ve 115 domech, r. 1900 pak 932 obyvatel ve 1320 domech a dle posledního sčítání z 15. února 1921 bydlí ve Štěkně 236 rodin ve 133 domech*“.⁵

---

² Viz obrazová příloha č. 1

³ Jílek, František, Kronika městyse Štěkně 1920-1939, str. 17

⁴ Jílek, František, Kronika městyse Štěkně 1920-1939, str. 18

⁵ Jílek, František, Kronika městyse Štěkně 1920-1939, str. 38

Zámek je obklopen anglickým parkem s množstvím vzácných dřevin, které byly vysázeny pozdějším vlastníkem panství, knížecím rodem Windischgraetzů.⁶

Při vyprávění pamětníka Josefa Šípa, kdy jsem měla možnost nahlédnout i do jeho soukromého archivu, jsem se dověděla následující:

„Kostel byl ve Štěkni již před rokem 1357 a od roku 1384 je farní. Předtím na jeho místě stál gotický kostel Máří Magdalény, který v době husických válek (1420-1434) a třicetileté války zanikl. Kostel byl po válkách zřejmě obnoven, protože Heralt Kafka z Řičan, na Štěkni a na Švihově, který zemřel roku 1563, byl spolu s manželkou Kateřinou pochován v hlavní lodi kostela. Brána hřbitovní ke kostelu byla postavena v roce 1668. Odhaduje se to z toho, že v té době byl již opraven a přistavěn i kostel a zasvěcen sv. Mikuláši. Kolem kostela se pak otevřelo pohřebiště.⁷ Od hlavní brány hřbitovní směrem na západ je takzaná Přešťovická brána, ve které jsou zazděny náhrobní kameny pána na Řepici a jeho ženy Kateřiny. Starý hřbitov se dnes již nevyužívá.“⁸

„Jak zvíme ze zápisu faráře Štěkeňského, Sam. Zdeňka Reichla, z roku 1713, byla při faře Štěkeňské škola s mistrem školním, kterým je kantor a varhaník, při druhých chrámech v Řepici, Paračově a Čejticích skutečně dosazený.“⁹

Manželka posledního z Loziů, hraběnka Fuksová z Bimbachu postoupila v roce 1781 panství ve Štěkni učenci Josefu Mikuláši, knížeti z Windischgraetzu (1744-1802), svobodnému pánu z Waldštejnu a v Thale. V roce 1784 zámek po požáru částečně přestavěl a nad kamenným znakem hraběte Loziho v horním průčelí budovy nad vchodem dal zasadit svůj kovový rodinný znak, císařskou iniciálu Ferdinanda III.¹⁰ V témže roce povýšil Štěkeň na městys. Opětovně získala Štěkeň název městys až po dlouhých letech, 12. dubna 2007.

---

6 Jílek, František, Dějiny městyse Štěkně nad Otavou, Štěkeň 1927, str. 50

7 Soukromý archiv Josefa Šípa, Přeborovice 132, [ze dne 23. února 2011]

8 Jílek, František, Kronika městyse Štěkně 1920-1939, str. 35

9 Jílek, František, Kronika městyse Štěkně 1920-1939, str. 18

10 <http://www.zamek-steken.cz/historie>

„Oficiálně jsme si pro jmenování jeli až ve čtvrtek. Poslanecká sněmovna to ale odsouhlasila už 12. dubna,“ řekl starosta Štěkně Miroslav Košta. Obec žádala o navrácení statutu z historického i prestižního hlediska. „Museli jsme dokázat, že Štěkeň městys skutečně byla. V kronice jsme vyhledávali různé dokumenty a razítka, které by to dokazovaly,“ dodal starosta. Původní jmenovací dekret se ale nalézt nepodařilo, dodal Košta.¹¹

V roce 1802 zemřel Josef Mikuláš z Windischgraetzu. Panství ohodnocené částkou 1 048 000 zlatých přešlo na nejstaršího syna Alfreda Kandida a po něm na Alfreda Mikuláše knížete z Windischgraetzu.

Od sestry Cyrily z CJ¹² jsem se o tomto šlechtici dověděla následující:

„Hned, jak přišel Alfréd Mikuláš z Windischgraetzu do Štěkně, nechal kamenné náhrobky Heralta Kafky a jeho ženy Kateřiny z kostela vyzdvihnout a zasadit do tzv. Přešťovické brány. Bylo to proto, že oba tito zemřelí, byli členy církve podobojí.¹³ Přítomnost jejich pozůstatků katolickému pánu vadila.“¹⁴

Tou dobou se ve Štěkně začíná rozvíjet kultura, vzniká první ochotnické divadlo, jehož režie se ujímá František Jílek¹⁵. První představení s názvem "Spanilá Savojska, neb Perla Savojská", sehráli ochotníci v sále u „Dunovských“, 4. září 1877, a přestože toto představení nemělo velký divácký ohlas, založili si divadelníci 17. února 1878 spolek.

Jak jsem se dočetla ve školském věstníku č. 1 ročník III, vydaného ve Strakonících 24. ledna 1894 je zapsáno Františkem Jílkem:

„Štěkeň je jedno z největších městysů okresu Strakonického; čítá 120 čísel s 945 obyvateli.“¹⁶

---

11 http://strakonicky.denik.cz/kratce/kratce_region/27061.html

12 Tovaryšstvo ježíšovo, dříve Ústav Anglických panen

13 Církev podobojí je starokatolická církev, jež hlásá: „V podstatných věcech jednota, v podružných svoboda, ale ve všech láska.“ Tato církev zachovává přijímání Těla a Krve Kristovy podobojí všem věřícím a od počátku koná bohoslužby mateřským jazykem. Neklade celibát jako podmínku svátostného svěcení a umožňuje svým jáhnům a jáhenkám, kněžím i biskupům žít v manželství a mít rodinu. Rovněž nevyklučuje rozvedené z přijímání svátostí a s laskavostí posuzuje možnost jejich nového manželství.

14 Sestra Cyrila, CJ zámek Štěkeň 1, [ze dne 22. února 2011]

15 Viz samostatná kapitola, 6.

16 SOKA Strakonice, věstník školský(Štěkeň), František Jílek, str. 49

Na počátku 20. století byl majitelem panství ve Štěkni další potomek rodu Windischgraetzů, JUDr. Alfred Augustin, jehož se týkal nový zákon o majetkovém vlastnictví. V roce 1919 byl přijat tzv. záborový zákon (č. 215/1919 Sb.), který zahájil provádění pozemkové reformy. V knížečce, vydané Josefem Sichingrem a Josefem Voldánem, psané v době socialistického myšlení, se píše:

„Podle záborového zákona z 15. dubna 1919 měla být na všech statcích větších než 250 ha zemědělské půdy provedena pozemková reforma. Teprve po dvou letech od vydání zákona přijel do Štěkně státní zmocněnec. Stalo se tak 1. srpna 1921 a v obci byl zřízen komisariát pro pozemkovou reformu, který byl jedním z prvních v republice. Komisař V. Queisner, usídlil se u J. Michálka čp. 123“. Z tohoto dělení byla v roce 1927 přiřčena hospodářská budova čp. 108, Tělocvičné jednotě Sokol.¹⁷

I ve štěkeňské kronice¹⁸ z let 1920 - 1939 je zápis od kronikáře Františka Jílka¹⁹ o provádění pozemkové reformy, která vyústila ve změnu majitele zámku:

„Parcelace velkostatku prováděna od jara 1921 do 4. září 1922. Ve Štěkni zámek s parkem a hřištěm původně pronajat r. 1921 na 12 roků „Ústavu Anglických panen“: zámek za 15 000 Kčs; park za 2 800 Kčs; hřiště za 400 Kč ročně, s kvotou na daň čínžovní s přírůžkou a s obývacím právem pěti místností pro rodinu Windischgraetzů.“²⁰

Z pronájmu zámku Ústavu Anglických panen nakonec sešlo. V kronice se dále dočteme:

„Dne 4. září 1922 vše definitivně prodáno Ústavu Anglických panen, ježto jejich palác v Praze převzat pro státní úřady.“²¹ „Rodina Windischgraetzů odstěhovala se pak na svůj statek do Tachova“²²

---

17 Voldán J., Sichinger J., Štěkeň revoluční, str. 20

18 Jílek, František, Kronika městyse Štěkně 1920 – 1939, str.

19 František Jílek byl řídící učitel ve štěkeňské škole a dlouholetým členem obecního zastupitelstva.

Kromě psaní štěkeňské kroniky v letech 1920 až 1950 se věnoval historii Štěkně. V roce 1927 dopsal „Dějiny městyse štěkně nad Otavou“. Jeho kniha je dodnes jediným uceleným dílem zabývajícím se touto problematikou.

20 Jílek, František, Kronika městyse Štěkně 1920 - 1939, str. 7

21 Jílek, František, Kronika městyse Štěkně 1920 - 1939, str. 18

22 Jílek, František, Dějiny městyse Štěkně nad Otavou, Štěkeň 1927, str. 43

Ústav Anglických panen (CJ)²³ získal zámek výměnou za areál na pražské Malé Straně, kde doposud sídlil. Sestry z tohoto řádu se v kláštře věnovaly výchově a vzdělávání dívek. Zřídily v zámku také mateřinec. V době 2. světové války zde byla bohužel umístěna hitlerjungen. Za totalitního režimu sloužily prostory zámku také pro domov důchodců. Dnes je zámek opět pevně v rukou tohoto církevního vzdělávacího řádu.

Komisariát pro parcelaci ukončil činnost 4. září 1922

---

23 Viz samostatná kapitola 5.

3. VÝVOJ ŠKOLSTVÍ VE ŠTĚKNI

3.1 NEJSTARŠÍ ŠKOLSTVÍ

Že byla ve Štěkni již v roce 1384 jednotřídní škola, potvrzuje Nadání Mikuláše z Janovic a Vimperka, který byl v té době pánem na Štěkni a v němž se hovoří o faráři, kaplanu a dvou "zpěvácích". Pojem "zpěvák" tehdy znamenal kantor. Můžeme se tedy právem domnívat, že to byli učitelé. Bohužel se nedochovaly žádné památky, kde původní školní budova stála.²⁴

Podle Františka Jílka, který sepsal kroniku městyse Štěkně nad Otavou, se také vypravuje o škole bratrské ve Štěkni. Když totiž byla roku 1467 založena Jednota českých bratří, nalezlo nově vzniklé českobratrské náboženství ve zdejší krajině působiště ve starobylém mlýně, který doposud stojí v údolí pod „Štěknem“.²⁵ V tomto mlýně se scházeli přívrženci bratrského učení a z dochovaných památek je známo, že sloužil za bratrský dům a v něm byla později zřízena při tomto sboru i škola. Mlynář Jakub či Kubík, přesné jméno dnes již neznáme, byl vynikajícím členem Jednoty v prácheňském kraji. Velkou oporu měl Kubík u Heralta Kafky, toho času pána Štěkně, který byl s manželkou Kateřinou velkým vyznavačem této církve. Katolická protireformace ale po Bílé hoře zlikvidovala Jednotu i školu. Pozdější budova, jejíž prostory sloužily jako škola, stávala zřejmě v místě bývalé vinopalny. Tato budova sice stále stojí, ale lihovarskou funkci již dávno neplní.²⁶

3.2 ŠKOLA OBECNÁ A JEJÍ UČITELÉ

Navazující zmínky o škole pocházejí až z roku 1741, kdy v původní přízemní budově pod kostelem, v domě čp. 66 (staré číslo) byl až do počátku 18. století chorobinec. Tuto budovu dal postavit hrabě Lozi jako hospic pro své zaměstnance.

Učitelé za svou činnost ve škole dostávaly v této době takzvanou fasi, kterou tvořily naturální a peněžní příspěvky a kromě těchto dávek dostával učitel za vyučování tzv. Sobotáles.²⁷

---

24 Školní kronika, nestr.

25 Dřívější odvozený název městyse

26 SOkA Strakonice, 1870-1936, inv.č. 1, kniha č.1, matrika školy obecné, str. 19

27 www.wikipedia.org/wiki/sobotales. Jako sobotáles se do 19. století označoval plat učitele nižších škol získaný od rodičů žáků. Je odvozen od slova sobota, neboť k vyplácení docházelo na konci školního

Školní fase²⁸ (plat učitele):

9 mandelů žita po 50 krejcarech.....7 zlatých 30 krejcarů

9 mandelů pšenice po 1 zlatém 2 krejcarech.....9 zlatých 18 krejcarů

9 mandelů ječmene po 45 krejcarech.....6 zlatých 45 krejcarů

9 mandelů ovsa po 29 krejcarech.....4 zlaté 21 krejcarů

---

27 zlatých 54 krejcarů

„Fase, aneb pravdivé přiznání a oznámení školy ve Štěkni zřízené a patronátu Jeho Jasnosti knížete Windišgraetze podřízené, a sice mnoholi dítek jest ku škole té povinnovaných a jakých příjmů škola ta má“.²⁹

V roce 1785 se učitelský plat kromě sobotalesu za 118 dětí skládal ještě z polanového dříví a takzvaných domácích příspěvků: Ze 300 domů náleží učiteli po 3 krejcarech. K posvícení od každého sedláka a chalupníka 1 koláč z bílé pšeničné mouky, k vánočním svátkům koláč z vývažky a k velikonočním vejce. Také chleba na měsíc od každého sedláka a od chalupníka půl bochníku. Od pohřbů a svateb dostával učitel štoly.

V roce 1774 byla rakouskou císařovnou Marií Terezií zavedena povinná školní docházka, v obcích vznikla při každé katolické farnosti základní triviální škola, kde se žáci od 6 do 12 let učili číst, psát a počítat.

Na základě reformy z roku 1775 vznikly místo dosavadních typů škol jednak školy triviální, kde se žáci učili číst, psát počítat, vedle nich školy hlavní, kde se navíc vyučoval dějepis, zeměpis, matematika a fyzika.³⁰

V roce 1805 byl vydán rozsáhlý školní předpis, rozepsaný do 478 článků, který stanovoval i požadavky na učitele:

---

týdne. Učitel kromě sobotalesu někdy dostával také plat od obce nebo vrchnosti, někde mu byl přidělen k užívání pozemek, ale ani to nepostačovalo k obživě učitele a jeho rodiny, takže byl leckdy nucen si přivydělávat hraním v kostele nebo po hospodách. Tento stav ukončily školské zákony z let 1867-69, kdy dozor nad školami ztratily obce a vikáři (dozor svěřen státu - okresním radám), obce měly na starost materiální péči o zřizování a udržování škol. Učitel se stal veřejným úředníkem s vyměřeným pravidelným platem vypláceným státem. Jeho sociální prestiž významně vzrostla

²⁸ SOkA Strakonice, 1870-1936, inv.č. 1, kniha č.1, matrika školy obecné, str. 8

²⁹ Viz obrazová příloha č. 15

³⁰ <http://www.is.mb-net.cz/mb-pravek-novovek/JT1001003.htm>

„Učitel má mít zdravé tělo, zdravý rozum, zdravé smysly a dobrou výřečnost. Má to být bohabojný muž, příkladný k žactvu. Má se vyvarovat všeho, co by ho uvrhlo v posměch a opovržení. Bylo jim výslovně zakázáno hrát na svatbách a v hospodách. Svým žákům měli při odměnách a trestech osvědčovat svrchovanou nestrannost. Styk učitelů s rodiči měl být upřímný a přátelský“.

O působení učitelů ve Štěkni je uvedeno ve školském věstníku toto:

*„Teprve od počátku 18. stol. lze též určitě uvést jména učitelů na škole působících“.*³¹

Františku Jílkovi se podařilo nalézt ve zdejší farní matrice jména několika kantorů štěkeňské školy. Bohužel se mi nepodařilo nalézt pravdivou časovou posloupnost těchto učitelů působících ve Štěkni. Jako první kantoři se na zdejší škole objevují roku 1770 Antonín Kurzán a Adam Pokorný, který byl i varhaníkem. V roce 1753 nastoupil jako učitel Ignác Pokorný a pak následoval jeho syn Vojtěch Pokorný, který učil celých 41 let, do roku 1782.³²

Do roku 1815, tedy 35 let, učil Jan Potřebný a poté jeho syn Antonín Potřebný, který již učil na základě dekretu dvorní studijní komise z 15. května 1815. Učitelské povolání se do této doby zpravidla automaticky dědilo po otci. Učitelem byl celých neuvěřitelných 56 let, do roku 1871.³³ V době svého působení si vedl s vydatným prospěchem a škola se rozšířila na dvoutřídní.

V témže školním roce se do Štěkne přiškolily obce Přešťovice, Čejetice, Přeborovice, Vítkov, Slatina, Slaník, Řepice, Rovná, Rohozná, Brusy a Kbelnice. Od roku 1845 vyučovali na štěkeňské škole také spolupomocní učitelé (podučitelé), což byli učitelští pomocníci nebo učené mládenci: Matěj Jirásek, Jan Tlapa, František Jelínek, Jan Burian, Václav Kaplánek-učil 20 let, Josef Dlabola. Současně s Františkem Jílkem působili na štěkeňské škole tito podučitelé: Jaroslav Holub v období 1870-1873. Po něm nastoupil následkem přípisu c.k. okresní školní rady strakonické ze dne 5. března 1873 Jan Poláček a působil zde do konce roku 1875. Dalším vynesemím c.k. okresní školní rady z 30. dubna 1875 Antonín Kovárna.³⁴

---

31 SOkA Strakonice, věstník školský č. 1 roč. III., 24. ledna 1894, str. 49

32 SOkA Strakonice, kronika školy obecné, 1936-1953, inv.č.2, kniha č.2, str. 55

33 SOkA Strakonice, kronika školy obecné, 1870-1936, inv.č. 1, kniha č.1, str. 22

34 SOkA Strakonice, kronika školy obecné, 1870-1936, inv.č. 1, kniha č.1, str. 25

V roce 1864 přešla škola pod správu přiškolených obcí a v říjnu roku 1870 pod správu a dohled těchto obcí a státu. Pravomoc nad spravováním veškerých záležitostí a práva vykonával podle říšského zákona ze dne 13. září 1864 školní výbor, jehož 5 členů volili zastupitelé přiškolených obcí na 3 roky.³⁵ V období let 1874 až 1883 byla škola trojtřídní. Zákonem ze dne 25. května 1868³⁶ a přešly veškeré školy, tedy i škola štěkeňská úplně v pravomoc státu.³⁷

V roce 1869-1870 vešly v platnost nové školské zákony. Říšským zákonem č. 62, vydaného 14. května a rozeslaného 20. května 1869³⁸, byla vytvořena soustava národního školství (obecných a měšťanských) škol a zároveň byla vyhlášena povinná školní docházka pro děti od 6 do 14 let. Vznikly osmileté obecné školy, které nahradily dosavadní triviální školy. Pro žáky to znamenalo, že mohli po pětileté docházce na obecné škole přestoupit do vyššího stupně obecné školy, na takzvané tříleté měšťanské školy, které vznikly místo hlavních čtyřletých škol.

První školní kroniku³⁹ začal psát v roce 1870 František Jílek, který byl výnosem c.k. zemské školní rady ze dne 29. března 1871 jmenován učitelem na obecné škole ve Štěkni a pozdějším výnosem z 21. října 1871 byl jmenován na této škole řídicím učitelem. V této funkci setrval až do roku 1895. Zmiňovaný byl otcem Františka Jílka, autora kroniky „Dějiny Štěkyně nad Otavou“.

Ze zápisu veřejného zasedání místní školní rady ze dne 3. května 1874, jejímž účelem bylo rozšíření školní budovy pro třetí třídu, se dovídáme následující:

„Dne 28. května 1874 žádá místní školní rada c.k. zemskou školní radu o povolení přestavby školy a žádost odůvodňuje: Škola má dosud dvě třídy, 9 stolic a 165 dítek. Při vyučování 72 žáků sedí ve stolicích a zbytek 93 žáků na zemi sedí.“⁴⁰ „Třída IV. otevřena 1. ledna 1883, za tímž účelem školní budova byla přestavěna.“⁴¹

---

35 SOkA Strakonice, kronika školy obecné, 1870-1936, inv.č. 1, kniha č.1, str. 29

36 <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>, 12. května 1869, zákon, jímžto se vydávají základní pravidla o postavení školy k církvi, str. 93

37 SOkA Strakonice, kronika školy obecné, 1870-1936, inv.č. 1, kniha č.1, str. 6

38 <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>, 14. 05. 1869 Zákon, jímžto se uvádějí pravidla vyučování ve školách obecných, str. 201

³⁹ Viz obrazová příloha č. 4a,

40 Voldán, Josef, Štěkeň a její lidé, str. 136

41 SOkA Strakonice, věstník školský, č. 1 roč. III., 24 ledna 1894, str. 49

Při rozpisu na odvádění dříví pro školu, se ale počet dětí rozchází s počtem dětí uvedených v zápise, a to následovně: ze Štěkně 132 – ze Slatiny 20 – z Přešťovic 58 – z Čejtic 53 – z Přeborovic 5 – z Vítkova 25. Celkem je tedy zapsáno 293 žáků.⁴²

Jelikož se ale schvalování přestavby protáhlo⁴³, musela být III. třída v roce 1877 dočasně umístěna v čp. 113 u Landů ve Štěkni. Rekonstrukce budovy začala v květnu 1881 a po celou dobu této přestavby školy byla I. třída u Váchů v čp. 21 a II. třída stejně jako III. u Františka Landy, který byl dozorcem celé přestavby jako obecní starosta a předseda místní školní rady.⁴⁴ Nově postavená školní budova byla vysvěcena 6 listopadu 1883 vikářem Šulcem z Čížové.⁴⁵

Po rekonstrukci a rozšíření budovy školy se počínaje 1. lednem 1891 výuka rozšířila od prvního až do pátého postupného ročníku obecné školy. Tím bylo opět nutné rozšířit školní budovu, která měla mít 5 tříd a městskou knihovnu. Na původní přízemní budovu se tedy přistavělo patro a škola pak měla čtyři třídy, tělocvičnu a byt pro učitele. Z důvodu nutnosti otevření páté třídy byla zrušena tělocvična a z té se zřídila učebna. Škola tím ale přišla definitivně o tělocvičnu.

*„R. 1878 14.15.16. dne v červenci konána okresní výstava školská. Štěkeňská škola vystavila ženské práce dívek, dostala pochvalu“.*⁴⁶

Ve školním roce 1893/94 bylo dětí z přiškolených obcí ve štěkeňské obecné škole⁴⁷ celkem:⁴⁸

<i>obec</i>	<i>chlanců</i>	<i>dívek</i>	<i>celkem</i>
<i>Štěkeň</i>	<i>71</i>	<i>70</i>	<i>141</i>
<i>Čejtice</i>	<i>38</i>	<i>38</i>	<i>76</i>
<i>Přeborovice</i>	<i>16</i>	<i>20</i>	<i>36</i>
<i>Přešťovice</i>	<i>47</i>	<i>42</i>	<i>89</i>
<i>Slatina</i>	<i>11</i>	<i>13</i>	<i>24</i>
<i>Vítkov</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>28</i>

42 Voldán, Josef, Štěkeň a její lidé, str. 134

43 Viz obrazová příloha č. 3a, 3b

44 SOKA Strakonice, kronika školy obecné, 1870-1936, inv.č. 1, kniha č.1, str. 36

45 Viz obrazová příloha č. 3c

46 SOKA Strakonice, kronika školy štěkeňské

47 Viz obrazová příloha č. 3d

48 SOKA Strakonice, kronika školy obecné, 1870-1936, inv.č. 1, kniha č.1, str. 70

Další učitel, který působil ve štěkeňské obecné škole byl Antonín Kubeš. Zde vyučoval v letech 1892-1898. Byl to výborný pedagog a nadšený muzikant. Do Štěkně přišel 23. listopadu 1892 a bydlel v domě čp. 69. U Kubešů bydlela ještě učitelova tchýně, Marie Fialová, která měla vždy v létě u sebe vnuka, Josefa Skupu. Pozdější loutkař Josef Skupa⁴⁹ v rodině učitele Kubeše prožil svých prvních pět let.

Deset let na zdejší škole učil také mladší učitel Jan Jirka (1890-1899), který ještě zastával funkci jednatele hasičského spolku. Jeho pedagogická činnost na škole ve Štěkni byla velmi úspěšná a právě on vyučoval mladého Františka Spilku⁵⁰, pozdějšího profesora konzervatoře, hru na housle.

V minulosti byl učitelský plat mnohdy spíše almužnou, nežli zaslouženým výdělkem. Učitelé často museli krom své profese mít i jinou práci, aby mohli uživit svoji rodinu. Vedli se tedy neustálé spory o výši učitelského platu, které vyústily v několika následných zákonech⁵¹:

„Nový zákon o služném učitelstva má býti částečně změněn. Poslanci Fr. Schvarz a dr. Kvičala podali na sněmu král. Českého návrh, aby §79. a §82. byly tak změněny, aby učitelé dříve již ustanovení nebyli ve svých příjmech zkráceni ani nyní, ani budoucně, když by postoupili do vyššího služného; doplnění, o němž v §82. řeč, má býti počítáno i do výslužného. Vypočteno, že novou úpravou bylo základní služné na obec. ško. sníženo v V. tř. 35 učitelům o 150 zl. a 965 učitelům o 50 zl., ve III. tř. 675 učitelům o 100 zl.; na školách měšťanských ve IV. tř. 601 učiteli o 100 zl.“⁵²

„Změna §72. zem. zákona ze dne 13. května 1894, navržená poslanci drem Kvičalou a F. Schvarzem, byla vys. sněm. král. Českého přijata. Příště má §82 zníti: Veškeré osoby učitelské požívati budou platů zákonem ze dne 13. kv. 1894 č. 36 z. z. ustanovených ode dne 1. led. 1895 v té výši, jak by jim, hledě k době služební a k místu, kde úřad svůj konají, dle předpisů onoho zákona náležely.“⁵³

Přehled školní docházky v období od roku 1800 do roku 1890:

---

49 Viz samostatná kapitola 6.

50 Viz samostatná kapitola 6.

51 <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>, Zákoník říšský pro království a země v radě říšské zastoupené

52 SOkA Strakonice, věstník školský, č. 1 roč. IV., 15. ledna 1895, str. 4

53 SOkA Strakonice, věstník školský, č. 1 roč. IV., 15. ledna 1895, str. 11

<i>rok</i>	<i>Počet chlapců</i>	<i>Počet dívek</i>	<i>celkem</i>
<i>1800</i>	<i>60</i>	<i>58</i>	<i>118</i>
<i>1870</i>	<i>145</i>	<i>137</i>	<i>282</i>
<i>1880</i>	<i>209</i>	<i>172</i>	<i>381</i>
<i>1890</i>	<i>223</i>	<i>214</i>	<i>437</i>

Motto:

S pomocí knih se mnozí stávají učenými i mimo školu. Bez knih pak nebývá učený nikdo ani ve škole

Jan Amos Komenský

Podářilo se mi objevit výkaz knih pro chudé⁵⁴, ze kterého uvádím, co vše bylo zapsáno jako dar těmto dětem⁵⁵:

Od roku 1872 dostávala školní správa ve Štětkni od okresní školní rady knihy pro chudou mládež. Jednalo se o čítanky, mluvnice, slabikáře, početnice, biblické dějepisy a knihy o katechismu. Rozdělení knih probíhalo následovně. Do výkazu se zapsalo pořadové číslo, jméno a příjmení žáka, obydli, stav rodičů, kde bylo častokrát uvedeno (*vdova, vdovec, čeledín, děvečka, pasák, nádeník, domkář, nájemník nebo služka*) a pak druh darované knihy. Tak tomu bylo až do roku 1935.

Také od různých spolků dostávaly děti z chudých rodin potřebné pomůcky:

„Společnost kuželkářů ve Štětkni věnovala chudé mládeži zdejší školy čistý výnos ze hry kuželek v r. 1892 v částce 18 zl., za kterou opatřeny byly látky na šaty a potřeby školní. Dne 23. prosince m.r. bylo za přítomnosti p. místního školdozorce MUDra Frant. Vaňaty, důstojného P. V. Zbonka, faráře a sboru učitelského poděleno 13 hochů a 9 dívek z 1. třídy, 11 hochů a 7 dívek z 2. třídy. Žáčkové 1. třídy obdrželi látku na kalhoty, dívky látku na šaty. Dítěm z 2. třídy dostalo se potřeb školních, jako sešitů, per apod. Kéž i v r. 1893 způsobem tím pamatováno na chudé a hodné dítky zdejší školy.“⁵⁶

54 Viz obrazová příloha č. 14

55 SOKA Strakonice, výkaz knih pro chudou mládež, 1872-1935, inv.č.100, kniha č.100, nestr.

56 SOKA Strakonice, věstník školský, č. 1 roč. II., 31. ledna 1893, str. 5

Za ukázkou stojí přehled o rozvoji obecného školství na Strakonicku mezi léty 1890 až 1896:

„Dne 1. května 1890 bylo tu dvě škol měšťanských o 6 třídách a 11 škol obecných jednotřídních, 20 dvoutřídních, 9 trojtřídních, 7 čtyřtřídních, 9 pětítřídních, 1 třídní expositura ve Velké Turné, a 1 pobočka při chlapecké škole ve Volyni, tudíž dohromady 58 škol o 159 třídách. - Ve školním roce 1891/92 přibily: 5 třída ve Štěkni a ve Vacově a 3 třída v Mečíchově. Vyučování ženským ručním pracím zavedeno bylo nově nebo rozšířeno na školách v Zálesí (3), Klínovicích (3), Volenicích (4), Štěkni (1). Celkem přibilo 95 hod. týdně tohoto vyučování. Školní obec Strakonická přeložena bylo od 1. ledna 1898 ze III. třídy do IV. třídy školního.“⁵⁷

Štěkeňský rodák, syn Františka Jílka, také František⁵⁸ učil v obci od roku 1900 do roku 1933. V roce 1923 byl jmenován ředitelem nově vzniklé živnostenské školy pokračovací⁵⁹ ve Štěkni. Byl dlouholetým členem obecního zastupitelstva a režisérem divadelních her. Čtvrt století vedl kroniku obce a je rovněž autorem kroniky „Dějiny městyse Štěkně nad Otavou“ vydané v roce 1927, ze které jsem také podstatně čerpala.

„27. ledna 1903 byl J. V. nejmilostivějším císařem a králem Františkem Josefem I., schválen školní zákon, jenž upravoval služné učitelů v Čechách, s platností od 1. ledna 1903, zvýšení služného platné od 1. ledna 1904.“⁶⁰

Z následné citace lze vidět, že školství, ač prošlo několika významnými mezníky, mělo vždy na paměti výchovu a budoucnost svých žáků. Stejně názory na vzdělání dětí panují i v dnešní době. Vzdělávací principy nové doby, zapsané v kronice obecné školy z let 1910-11:

---

57 SOkA Strakonice, věstník školský, č. 8 a 9 roč. V, 7. října 1896, str. 41

58 Viz samostatná kapitola 6.

59 Viz samostatná podkapitola 3.3

60 SOkA Strakonice, kronika školy štěkeňské, str. 139

*„Cílem práce školní jest položit základy, aby z dítěte mohl se stát zdravý, všestranně harmonicky vyvinutý český člověk. Prvním principem práce školní musí být tedy princip výchovy tělesné. Škola z té příčiny musí se vrátit k přírodě, ke přirozenému způsobu života, musí i upotřebit ručních prací, her, zábav, aj. Hlavní snahou školství nové doby je dále, aby se poprávalo dětem při vyučování více příležitosti k iniciativním projevům. Současná škola spatřuje v dětech pouhý materiál – hlinu, z níž má se dělat figura: dělník, zemědělec, dobrý občan, veřejný pracovník aj. Dle francouzských i německých listů školních a politických jest dnešní vyučování příliš abstraktní a theoretické. Veškerá práce školní jest theoreticky vysvětlovat co psáno v učebnicích věku dětí nepřiměřených a nesrozumitelných. Škola neučí žactvo viděti a zkoumati věci; dítě opustí školu a nevidí očima, neslyší zdravýma ušima, setkává se stále s předměty užitečnými a nedovede z nich těžiti“.*⁶¹

Zákonem zemské školní rady v Praze ze dne 3. dubna 1919 mělo dojít k zavedení národních škol do každé obce, ve které je více než 40 dětí školou povinných, za předpokladu, že v dané obci není veřejná škola s mateřským jazykem těchto dětí. Na menšinové děti nebyl brán zřetel ani od místní, ani okresní školní rady.

Od roku 1919 do roku 1925 na pětiletých školách ve Štětkně konal funkci ředitele také otec Bohumila Ullrycha⁶², Josef.

Výnosem zemské školní rady v Praze 21. prosince 1937 č. I. 4087/1 vznikla definitivní pobočka na obecné škole ve Štětkně. Souhlasem zemského úřadu, došlo ke změně jedné zatímní třídy pobočné, která se tímto stala definitivní pobočnou třídou a jedno zatímní místo učitelské, za místo definitivní. Tím bude škola mít 5 definitivních tříd postupných a jednu definitivní třídu pobočnou. Tato změna platí od 1. ledna 1938.⁶³

V osobním výkaze učitelů⁶⁴, který jsem měla k dispozici v archivu ve Strakonici ale bohužel není datován, se dočítáme, že mnozí učitelé, kteří působili na škole ve Štětkně museli ve svém osobním výkaze o vzdělání, vykonaných zkouškách, vojenské službě a služební dráze navíc do poznámek uvést průkaz o nežidovském původu podle vládního nařízení č. 136/40 Sb.

---

61 SOKA Strakonice, kronika školy obecné, 1870-1936, inv.č. 1, kniha č.1, str. 189

62 Viz samostatná kapitola 6.

63 SOKA Strakonice, kronika školy štětkenské, str. 27

64 SOKA Strakonice, 10 - inventární číslo, III B2/c - signe

Nové osnovy, kterým s koncem roku 1936 uplynulo tříleté zkušební období se měly doplnit tak, aby se podle nich mohlo vyučovat od 1. září 1937.⁶⁵

S blížícím se příchodem 2. světové války, docházelo ke stále nižší školní docházce. Důvodem byla velká bída v rodinách školáků, nezaměstnanost a s tím spojené finanční problémy. Školní rada dospěla k závěru, aby se dětem podávala svačina. Tak začala učitelka Růžena Máčeová-Hrabová vařit pro děti polévku od 15. listopadu 1937 do 28. února 1938. Akce trvala 60 stravovacích dnů, během nichž dostalo 30 přespolních dětí z I. a II. třídy celkem 1800 porcí polévky asi po ½ litru. Rodiče některých dětí na toto stravování přispěli takto: 196 vajec, 2 pytle brambor, 5 kg másla, 2 kg sádla, 15 kg mouky, 3 kg masa. Některé děti přinesly i peníze a ostatní potřeby na vaření. Také v Ústavu Anglických panen se od 4. ledna 1938 až do konce školního roku rozdávala v poledne polévka 50 zdejšími i přespolními chudým dětem.

V mléčné akci, která probíhala od 17. ledna 1938 do 26. března dostalo téměř 91 dětí svažené mléko. Celkem to bylo 4102 porcí mléka, což bylo denně v průměru 85-96 porcí pět dnů v týdnu. Spotřebovalo se 758 litrů mléka za cenu 758 Kč. Chudší děti dostávaly mléko zdarma, děti z bohatších rodin si připlácely 1 Kč týdně. Mléko se vařilo v kuchyni řídicího učitele.⁶⁶

Samostatnou podkapitolu 3.6 jsem věnovala učiteli Miloši Pastejříkovi, kterého však musím zmínit i zde a na dalších místech, neboť se domnívám, že jeho zásluhou a největším přičiněním došlo k vybudování měšťanské školy ve Štěkni. Miloš Pastejřík byl s platností od 1. července 1936 jmenován definitivním učitelem na obecné škole ve Štěkni, kde vyučoval třídu IV.B. Následně vykonával i funkci zatímního řídicího učitele, a to, když dosavadní definitivní řídicí učitel Felix Krch, který byl s platností od 1. července 1937 zemskou školní radou ze dne 9. března 1937, čís. II. a 7142/1 1931 přeložen z Mladějovic na zdejší obecnou školu, odešel na odpočinek. Po odchodu Krcha vystřídal Pastejříka na postu ředitele 19. prosince 1939 definitivní řídicí učitel Jan Rejšek, který současně převzal správu školy.

---

65 SOKA Strakonice, kronika školy štěkeňské, str. 19

66 SOKA Strakonice, kronika školy štěkeňské, str. 27

Rejšek byl zemskou školní radou v Praze, č. II ai 1192/1938/S a okresním školním výborem ve Strakonících 8.998 z 12. prosince 1938 přechodně ustanoven na škole ve Štěkni, kam přešel z Moravy ze státní obecné školy v Milfroni. Začal vyučovat I. třídu a Pastejřík se vrátil do své IV.B třídy.⁶⁷ Během této doby objížděl spolu s doktorem Skumancem všechna obecní zastupitelstva, aby od nich dostali souhlas pro zřízení újezdní měšťanské školy. Obce Brusy, Vítkov, Sudoměř, Čejetice, Přešťovice, Sedlíkovice a Štěkeň odevzdaly závazné prohlášení spojené se závazkem úhrady. Mladějovice slíbily, že se připojí, pokud nebude dříve postavená škola v Drahonicích. Bohužel újezdní zákon zůstal jen na papíře a snad proto se místní školní rada usnesla, že veškerý náklad spojený se zřízením a vydržováním měšťanské školy ponese obec sama.

„7. března 1937 sehrál Sokol hru od J. Wenera „Lidé na kře“, před kterou měl slavnostní proslov zatímní řídící učitel Miloš Pastejřík“.⁶⁸ Také 6. března 1938 hovořil při uctění památky zapálením hranice na Šibeném vrchu, za presidenta Osvoboditele“.

3.3 ŠKOLA ŽIVNOSTENSKÁ POKRAČOVACÍ

Zřídít ve Štěkni živnostenskou školu pokračovací bylo snahou učitelského sboru již v letech 1914-1915. Učitelé se dokonce chtěli pro tuto školu sami vzdělávat v prázdninovém kurzu. Na schůzi 30. září 1923, kterou svolala místní organizace živnostenské politické strany, promluvil tajemník plzeňské živnostenské obchodní komory Královec o důležitosti zřídít ve Štěkni pokračovací školu pro učně. Konečně zemská politická správa 21. října 1923 č. 11.B-594 ai 1923./428.394 povolila zřízení pokračovací školy pro učně, s názvem „Živnostenská škola pokračovací Karla Klostermanna“⁶⁹. První vyučování bylo zahájeno 6. listopadu téhož roku ve IV. třídě obecné školy, v osmitýdenních hodinách. V úterý a v pátek od 16 do 18 hodin večer, v neděli od 8 do 12 hodin dopoledne. Celkem se zapsalo 24 učňů a 6 učednic. Výuky se chopili učitelé František Jílek, který převzal správu školy a František Teplý. Od 2. října 1925 probíhalo vyučování na této škole dokonce ve dvou ročnících. Do I. třídy se zapsalo 29 a do II. třídy 24 učňů.

---

⁶⁷ SOKA Strakonice, kronika školy štěkeňské, str. 37

⁶⁸ Jílek, František, Kronika městyse Štěkyně 1920 - 1939, str. 89

⁶⁹ Viz obrazová příloha č. 7a

Z těchto učňů bylo 14 zedníků, 1 obuvník, 3 truhláři, 2 kováři, 2 řezníci, 1 klempíř, 1 obchodník, 1 zahradník, 2 koláři, 1 dlaždič, 1 elektrotechnik, 1 cukrář, 1 strojník, 1 mlynář, 14 dámských krejčovských, 4 tesaři, 2 soustružníci a 1 pokrývač. Dále zde probíhala výuka ručních prací pro dívky, jež se učila ve dvou odděleních.

*„VI. třídě vyučuje počtům, písemností a odbornému kreslení František Teplý, ve II. třídě občanské nauce, písemností, kalkulacím, nauce obchodní, směnkářství a účetnictví Jan Kloužek. Odbornému kreslení a rýsování stavitel Bohumír Trojan. Ve skupině krejčovských učednic vyučuje odbornému kreslení František Jílek a odborné nauce Marie Šípová“.*⁷⁰

Škola se nachází v budově obecné školy a její docházka je povinná pro všechny učně i učednice ze školní osady a Nových Kestřan. 27.-28. května 1928 byla ve škole otevřena výstava školních prací žáků živnostenské školy pokračovací, kterou navštívilo zhruba 350 osob.

3.4 ŠKOLA MĚŠŤANSKÁ

Snaha zřídit ve Štětkni měšťanskou školu vznikla již krátce po vytvoření samostatného Československa v roce 1918. Z počátku byla škola jen středem zájmu obecních zastupitelů ve Štětkni a v přiškolených obcích, ale později se stávala záležitostí všech občanů. Největší vliv na zřízení školy mělo přijímání, či odmítání žáků převážně do necelých 10 kilometrů vzdálených Strakonice. Rozhodující pro vznik měšťanské školy v obci byli rovněž finance.

První zmínka o měšťanské škole ve Štětkni je uvedena v zápise místní školní rady ze dne 28. prosince 1919. Je zde však jen suchá poznámka:

„O zřízení měšťanské školy nepodaly obce ještě svůj náhled“.

Nejprve vyučování probíhalo v prostorách zámku⁷¹. Další iniciativa ze strany obce byla až 27. prosince 1925, kdy podal tehdejší okresní školní inspektor Karel Mrzena informace zástupcům 16 okolních obcí. Jaký měla schůze věnovaná této problematice výsledek, se můžeme dočíst v zápisu místní školní rady ze dne 7. února 1926.

---

70 Viz obrazová příloha č. 7b, 7c

71 Soukromý archiv Josefa Šípa, Přeborovice 132, [ze dne 23. února 2011]

*„Čejetice se vyslovily pro zřízení s podmínkou, zda náklad nebude nad síly poplatnictva. Přešťovice se vyslovily zamítavě, o Štěkni není známo. Ostatní obce pravděpodobně neodpověděly, byla tedy věc na delší dobu odložena“.*⁷²

Konečný zlom nastal v roce 1932 poté, co měšťanská škola ve Strakonících⁷³ odmítla přijímat žactvo ze Štěkně a okolí ke školní docházce.

*„Na schůzi 18. září 1932 se usnesla místní školní rada podati žádost o zřízení měšťanské školy okresnímu školnímu výboru. Okresní školní výbor žádal o doplnění a zjištění věcného nákladu. Odpovědi se však nedočkal. S nemenším porozuměním pro věc chopila se iniciativy i nová místní školní rada, zvolená dne 28. května 1933. Hned v prvních schůzích z 15. června, 20. srpna a 8. října 1933 zabývala se místní školní rada otázkou zřízení měšťanské školy ve Štěkni. Od stavitele Jilečka vyžádán plánec přestavby budovy čp. 108⁷⁴ a od technického znalce inž. Janoty ze Strakoníc posudek o umístění a přístavbě školy na zahradě mezi čp. 108 a farou“.*⁷⁵

Díky neoblomnosti učitele a současně pokladníka místní školní rady Miloše Pastejříka⁷⁶, který přesvědčil obecní zastupitelstvo o finanční únosnosti nákladu, přestože Čejetice byly proti, jelikož měly v úmyslu samy zřídit měšťanskou školu, podařilo se podat žádost o zřízení tzv. újezdni měšťanské školy. O této možnosti se jednalo na zvláštní schůzi 3. května 1936 u „Strakonického dudáka“.

*„Miloš Pastejřík sestavil vzory protokolů, přibližný rozpočet, obec vložila do rozpočtu příslušnou částku na vydání v 1 roce trvání školy /10.800 K/. Obecní rada, finanční komise i obecní zastupitelstvo projednaly 26. prosince 1937 a schválily návrhy. Žádost s více než 30 přílohami byla osobně odevzdána panem starostou Landou, předsedou místní školní rady Hronkem a Milošem Pastejříkem na okresním úřadě. Okresní školní výbor se vyjádřil kladně a postoupil věc k vyjádření zemskému výboru“.*⁷⁷

---

72 Školní kronika, nestr.

73 Viz obrazová příloha č. 13

74 čp. 108 budova sokolovny

75 Školní kronika, nestr.

76 Viz samostatná podkapitola 3.5.1

77 Školní kronika, nestr.

Jelikož nejdůležitější bylo rozhodnutí zemského výboru, rozhodla místní školní rada požádat o zákrok i politické činitele v okrese. Členové okresního výboru spolu s Pasteříkem byli uvedeni tajemníkem Žejdlem k víceprezidentovi země České panu Bienertovi, který jejich prosbě vyhověl. Obec tedy provedla v domě čp. 52⁷⁸ adaptaci pro 1. třídu měšťanské školy. Zápis do nové školy se uskutečnil 20. července 1939. Z důvodu přihlášení velkého množství žáků byl na zvláštní žádost místní školní rady otevřen i druhý ročník.

Změna přichází i v platech učitelů, a to následujícím způsobem:

*„Od 1. ledna 1938 došlo ke zmírnění srážek z platů státních zaměstnanců zákonem ze dne 21. prosince 1937, sb. z. a n⁷⁹ č. 267. Z aktivních platů státních zaměstnanců se sráží od 1. ledna 1938 do 31. března 1938 ze základu nad 9000 Kč až 10 800 Kč 3%, nad 10 800 Kč až 12 600 Kč 5%, nad 12 600 Kč až do 14 400 Kč 8%, nad 14 400 Kč 10%“.*⁸⁰

Rovněž nový školní zákon na sebe nedal dlouho čekat: 1. února 1938 vešel v platnost nový školní a vyučovací řád pro školy obecné a měšťanské a pro školy pomocné, který byl vydán ministerstvem školství a národní osvěty 30. července 1937 č. 105.513-I.⁸¹

*„S 1. zářím 1939 začalo se vyučovati na škole měšťanské, která povolena výnosem školní rady 24/6 1939 č. j. I. 5232 /7. Školu navštěvují děti ze Štěkně, Slatiny, Předborovic, Čejetic, Přešťovic, Vítkova, Nových a Starých Kestřan, Lhoty, Sudoměře, Mladějovic, Sedlíkovic, Brus a Kbelnice“.*⁸²

Druhý den proběhly zkoušky do II. ročníku, ke kterým se přihlásilo 19 žáků. Pouze 3 žáci neprospěli a byli tedy zapsáni do I. třídy. Po ukončeném zápisu bylo do třídy I.A zapsáno 32 žáků, do I.B 30 žáků a do II. ročníku 38 žáků.⁸³

---

78 Nynější budova místní knihovny

79 Zkr. Zákonů a nařízení

80 SOkA Strakonice, kronika školy štěkeňské, str. 27

81 SOkA Strakonice, kronika školy štěkeňské, str. 28

82 Jílek, František, Kronika městyse Štěkně 1920-1939, str. 104

83 Jílek, František, Kronika městyse Štěkně 1920-1939, str. 105

Klasifikace žáků v I. pololetí 1939⁸⁴

<i>třída</i>	<i>chování</i>	<i>prospělo</i>	<i>%</i>	<i>neprospělo</i>	<i>%</i>	<i>Počet dětí</i>
<i>I</i>		<i>19</i>	<i>82.65</i>	<i>4</i>	<i>17.35</i>	<i>23</i>
<i>II</i>		<i>25</i>	<i>80.65</i>	<i>6</i>	<i>19.35</i>	<i>31</i>
<i>III</i>	<i>38</i>	<i>35</i>	<i>92.10</i>	<i>3</i>	<i>7.90</i>	<i>38</i>
<i>IV.A</i>	<i>1</i>	<i>27</i>	<i>93.11</i>	<i>2</i>	<i>6.89</i>	<i>29</i>
<i>IV.B</i>		<i>31</i>	<i>81.58</i>	<i>7</i>	<i>18.42</i>	<i>38</i>
<i>V.</i>		<i>37</i>	<i>97.33</i>	<i>1</i>	<i>2.63</i>	<i>38</i>
<i>celkem</i>		<i>174</i>	<i>88.33</i>	<i>23</i>		<i>197</i>

3.5 ŠKOLA ZA OKUPACE

S rokem 1940 se nově vzniklá měšťanská škola přestěhovala do budovy obecné školy čp. 88. Jak zapsal řídící učitel Jan Kloužek, školní místnosti sestávaly v tomto roce ze 3 tříd a jedné místnosti, která sloužila jako ředitelna, sborovna a kabinet současně. Dvě třídy I.A a II. byly umístěny v obecním domě na městečku čp. 52 a I.B třída se nacházela v sokolovně, v čp. 108⁸⁵, kde se učil i tělocvik. Za pronájem tělocvičny platila škola sokolské jednotě 1.000 K ročně. Místní školní rada zakoupila do školy 24 lavic od firmy Vichr a spol. a dvě Martínkovy tabule. Lavice dorazily až v lednu 1941 a stály přes 8.000 K. Jsou ale moderní, dvousedadlové a kovové. Dále jsou ve třídě tři katedry a čtyři skříně. Výnosem ze 30. července 1940 č. I-1458/1 byly povoleny do konce školního roku pobočky při I. a II. třídě měšťanské školy. Počet žáků byl v jednotlivých třídách stanoven na 45. Škola ale stále nemá dostatek vyučovacích prostor, proto jsou třídy I.B a II.B umístěny ve vile čp. 151 (vila Marie) v zámeckém parku, kterou zdarma zapůjčily sestry z Ústavu Anglických panen a vyučování probíhalo také v jedné najaté místnosti v hostinci u Ficlů. Dalším výnosem z 18. srpna 1940, č. I-5232/10 bylo povoleno otevření III. definitivní třídy postupně od 1. září 1940 a vyučování žáků tohoto ročníků probíhalo také ve vile čp. 151. Ve škole byla pitná voda ze studny, elektrické osvětlení a kamna. O jídelnu a školní zahradu se dělila měšťanská škola se školou obecnou.

⁸⁴ Školní kronika, nestr.

⁸⁵ Dříve administrativní budova, postavena roku 1855 za panství Alfréda Kandida Windischgraetze.

Vyučovalo se náboženství římskokatolické, které se učilo po třídách jednotlivě a náboženství českobratrské se vyučovalo společně s obecnou školou vždy 1 hodinu za 14 dní.

Vyučovací hodiny se zredukovaly a zavedlo se střídavé vyučování.⁸⁶ Koncem dubna 1941, musely být třídy z vily v parku uvolněné pro německé děti, kterých zde bylo v prosinci 1942 již 150. Od února 1943 se museli všichni žáci a učni ve věku od 10 do 18 let povinně zúčastňovat duševní a tělesné výchovy pod vedením Kuratoria pro výchovu mládeže. V dubnu 1944, tato vila vyhořela, údajně od přetopených kamen⁸⁷. V této době tam stále bydlel německý dorost.

Na obecné škole působí 1 řídicí učitel, 2 učitelky, 2 učitelé, 1 hospitantka a 1 učitelka industriální.

Na škole měšťanské je ředitel, 3 učitelé a 2 učitelky literární a 1 industriální. Náboženství římskokatolickému vyučují místní duchovní.⁸⁸

Stejně jako v předchozích letech je měšťanská škola ve Štěkně stále neújezdni.

Přehled žáků ve školním roce 1939/40

<i>třída</i>	<i>počet žáků</i>		<i>náboženství</i>									
	<i>chlapců</i>	<i>dívek</i>	<i>Řím-kat.</i>		<i>Českomor</i>		<i>Českobrat</i>		<i>Židovské</i>		<i>Bez vyzn</i>	
<i>I.A</i>	<i>31</i>	<i>1</i>	<i>30</i>	<i>/</i>	<i>1</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>/</i>
<i>I.B</i>	<i>/</i>	<i>30</i>	<i>/</i>	<i>30</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>/</i>
<i>II</i>	<i>19</i>	<i>19</i>	<i>17</i>	<i>8</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>/</i>	<i>/</i>	<i>1</i>	

Díky vzniku rodičovského sdružení, jehož účelem převážně bylo starat se o žáky v době války, se podařilo uskutečnit několik ošacovacích a stravovacích akcí.

⁸⁶ Školní kronika, nestr.

⁸⁷ SOKA Strakonice, kronika školy obecné, 1936-1953, inv.č.2, kniha č.2, str. 93

⁸⁸ Pamětní kniha městyse Štěkně, 1939-1952, str. 17

„Č. j. 163⁸⁹“

Zpráva o činnosti rodičovského sdružení při měšťanské škole ve Štěkni: 22. října 1939 svolalo ředitelství měšťanské školy schůzi ke zřízení rodičovského sdružení. Schůze se zúčastnilo 42 členů, vesměs to byli rodiče žáků a učitelský sbor. Jednalo se o stravování žáků v zimních měsících.

Bylo usneseno, aby obecná a měšťanská škola pracovaly společně. V jednotlivých obcích byla provedena sbírka příspěvků a naturálií, která škole vynesla 668.50 k. Výbor národní pomoci přispěl částkou 1.400 k. a četnými naturáliemi. Žáci přispěli obnosem 916 k.

Celkem tedy bylo vybráno 2985 korun. Za tuto částku se vyvařovaly polévky v hostincích u Míčků a u paní Ficlové v měsících prosinci, lednu, únoru, březnu, dubnu a ještě v květnu, vždy ve vyučovacích dnech. K tomuto stravování se přihlásilo 63 žáků a bylo vydáno celkem 2.367 porcí polévky.

V době vánoční byli nejchudší žáci poděleni šatstvem a obuví. Jednalo se o celkem 19 žáků, mezi které se rozdalo 13 párů bot, dvoje šaty 1 svetr, 8 čepic a 5 párů ponožek, v celkové ceně 1.299,50 k. Na tuto ošacovací akci rovněž přispěl výbor národní pomoci částkou 1.250,50 k a rodičovské sdružení přispělo 49 k.

Dle výnosu ministerstva školství z 1. července 1941 č. 79759-I ai 81.882-I o změně v organizaci národních (hlavních a obecných) škol podle vládního nařízení ze 14. srpna 1941 č. 300 Sb. a prováděcího výkonu ministerstva školství z 27. srpna 1941 č. 160.000/41-I./1, byla dosavadní pětitřídní obecná škola s pěti postupnými ročníky změněna na čtyřtřídní obecnou školu s osmi postupovými ročníky. Tato organizace školy byla později upravena výnosem viceprezidenta české zemské školní rady pro Čechy v Praze 6. listopadu 1941, č. I-3707 ai 1941. I. třída se tak stala II. třídou hlavní (dosud měšťanské) školy, kam odešlo 14 žáků loňského postupného ročníku. Ze zbývajících dětí, které zůstaly v této třídě a děti z V. třídy, které dosud nedozrály pro hlavní školu, vznikly v V. třídě dvě oddělení.⁹⁰

---

89 SOkA Strakonice, 1863-II/1, protokoly místní školní rady

90 Kronika obecné školy, 1940-1949/50, nestr.

Všichni žáci školy se přihlásili do dorostu Červeného kříže, jehož vedoucí byla odborná učitelka Bohumila Veleová a později tuto organizaci převzala řídící učitelka Anna Čadová. Od místní organizace Červeného kříže škola dostala darem školní lékárníčku a žáci obdrželi kartáčky na zuby a zubní pasty za levnější cenu právě díky Červenému kříži. Rovněž byli žáci vedeni ke společenské výchově a čistotě, která se projevila přezouváním po příchodu do školních prostor. Zavedly se třídní samosprávy. Každá třída měla starostu, pokladníka a pořadatele, kteří dbali na pořádek ve třídě a vždy po týdnu se střídali. Po zavedení zvukového filmu v roce 1940 všichni žáci povinně zhlédli v sokolovně filmy „To byl český muzikant“ a „Babička.“⁹¹

Z vládního nařízení z 8. srpna 1940 Sb. č. 115, byla rozpuštěna místní školní rada a novou jmenoval okresní úřad ve Strakonících 3. srpna 1941. Rozpočet pro obě školy, obecnou i hlavní, činil 42.543 K.

Stále se jednalo o postavení nové školní budovy, jelikož stávající nevyhovovala ani dětem školou povinných, ani učitelům. Přetrvával nedostatek vyučovacích prostor a škola nesplňovala podmínky ke zdravému učení. Tudíž se konalo několik schůzí, jejich účelem bylo prosazení stavby pro novou školu.

„Na schůzi, konané 22. září 1940, se rozhodla místní školní rada požádat okresní úřad ve Strakonících o komisionelní řízení pozemku pro stavbu obecné a měšťanské školy. Toto řízení bylo provedeno 14. prosince 1940 a jako vhodné místo pro stavbu vybrán pozemek č. kat. 353/3 „ na zákopech“, bývalé tržiště (protokol č. j. 23 z 24. března 1941)“. Komise okresního úřadu ve Strakonících tento pomezek schválila.“⁹²

Stavba však byla na delší dobu odložena, zřejmě z nedostatku financí. Až na počátku roku 1946 byla znovu podána žádost, tentokrát zemskému národnímu výboru v Praze. Komise si přijela v červenci 1946 pozemek prohlédnout, aby jej následně uznala za velmi vhodný pro stavbu školy I. a II. stupně. Současně si komise prohlédla i stávající budovy obecné a měšťanské školy a uznala stav školství ve Štěkni za katastrofální. Na základě jejího posudku konečně došlo k přípravným pracem ke stavbě nové moderní školy.

---

91 Školní kronika, nestr.

92 Školní kronika, nestr.

Místní národní výbor si vyžádal od výzkumného ústavu pedagogického J.A.Komenského v Praze stavební program a jelikož v letech 1946-1947 vznikla ve Štětkni i mateřská škola, měl být stavební program i pro školku. Bohužel, odpověď na žádost stále nepřicházela, tudíž se učitelé František Klásek a Petr Bučil rozjeli do Prahy pro informace. Když se vrátili, svolala 4. května 1947 újezdní školní rada schůzi, na kterou pozvala předsedy MNV všech ke Štětkni přiškolených obcí a odsouhlasili stavbu školy. Architekt, ing. Velvarský z Prahy, byl pověřen zadáním plánů. Na tomto jednání, kterému byli přítomni kromě předsedy ÚŠR J. Hronka, učitelé P. Bučil a F. Klásek, p. Mráz z Přešťovic a p. Mikát z Čejetic, se podepsala s architektem smlouva. Muselo však nejprve u zemského národního výboru dojít na různé politické intervence, aby stavba školy byla zařazena do plánu stavby škol v roce 1948.⁹³

Další rodičovské sdružení na sebe nenechalo dlouho čekat a její výsledek byl také ve prospěch vesměs chudých žáků, ale rovněž zahrnoval i zdravotní péči všech žáků.

„Zpráva 1940/41

Ustavující schůze rodičovského sdružení se konala v neděli 13. října 1940. Předseda Trsek zahájil schůzi a činovníci předali své zprávy o činnosti za rok 1939/40. Kromě jiného byl zvolen nový výbor, který později rozhodl, že činnost rodičovského sdružení má zahrnovat:

a) stravovací akci v době zimní

b) ošacovací akci v době vánoční

c) péči o zdravotní stav žactva

d) péči o chrup žáků

a) stravovací akce: v měsících listopadu, prosinci, lednu a únoru se vyvařovaly polévky u paní Ficlové, pana Míčky a v zámku. Vyvařovalo se celkem 63 vyučovacích dnů a žákům obou škol bylo vydáno 10953 polévek.

b) ošacovací akce: V době vánoční bylo poděleno obuví celkem 7 nejchudších žáků. Náklad na tuto akci ve výši 633 k hradila péče o mládež ve Strakonících.

---

93 SOKA Strakonice, kronika školy štěkeňské, nestr.

c) péče o zdravotní stav: Všecko žactvo měšťanské školy bylo prohlédnuto obvodním lékařem MUDr. Karlem Skumancem v říjnu 1940. Rodičům některých žáků bylo sděleno, aby své děti dali léčit na vlastní náklady.

d) péče o chrup: Všech 124 žáků bylo prohlédnuto zubním technikem Edmundem Trachtou.

*„Lékařská prohlídka si vyžádala 500 k. Rodiče hradili tento náklad ze svého, menším obnosem přispěla škola nejchudším dětem. Na opravu chrupu žáků dala škola 380 k. Chudým tuto prohlídku zaplatil ochotnický spolek v Čejeticích, který věnoval škole částku 180 k a 200 korun zaplatil ochotnický spolek J. Kaj. Tyla ve Štěkni“.*⁹⁴

Započal školní rok 1941/42 a škola ve Štěkni je stále neújezdni. Výnosem místní školní rady z 18. září 1941 č. I-1136/3 se rozhodlo o změně názvu školy z „měšťanská“ na „hlavní“. Po dohodě s ministerstvem financí a výnosem z 25. srpna 1941 č. 97773/41-I/12 byl zřízen podle §6 zákona z 20. prosince 1935, č. 23386 s platností od 1. září 1941 obvod pro hlavní školu ve Štěkni, čímž se škola stala konečně újezdni. Do jejího obvodu připadly tyto okolní obce: Sudoměř, Vítkov, osada Nová Dobeš, Brusy, Čejetice, Kbelnice, Přešťovice, Sedlíkovice. Hlavní škola byla organizována jako čtyřtřídní hlavní škola, která navazuje na 4. postupný ročník školy obecné.

Zemská školní rada povolila výnosem ze 7. října 1941 č. 2010/3 zatímní pobočku ve II. třídě. Nyní má škola 4 třídy postupné s pobočkou při druhé třídě, celkem tedy 5 tříd. Od počátku tohoto školního roku se ve škole začala vyučovat němčina jako nepovinný předmět v jednom oddělení, kde vyučoval řídící učitel Jan Rejšek. Od pololetí, podle nových nařízení, vyučují němčinu povinně ve III., IV. a V. třídě třídní učitelky po třech hodinách týdně. V V. třídě ji vyučuje řídící učitel po sedmi hodinách týdně⁹⁵.

---

94 Školní kronika, nestr.

95 SOkA Strakonice, kronika obecné školy, 1940-1950, inv.č.3, kniha č.3, nestr.

Doba si žádala, aby co nejvíce občanů, o to více z řad učitelů umělo německy a mohly tudíž na školách vyučovat své žáky. Proto, když se počátkem října 1942 ve strakonickém okrese konaly všeobecné zkoušky z německého jazyka, účastnili se jich i tito učitelé ze školy ve Štěkni: řídící Rejšek, definitivní učitelé Cipín, a Marvanová, výpomocní učitelé Jarolímek a Lojíková a pomocná učitelka římskokatolického náboženství Anežka Kolářová. Všichni tuto zkoušku úspěšně složili.

Bohužel se v době trvání 2. světové války stále častěji projevovaly zdravotní problémy žáků, na které měla válka největší vliv. Nejvíce se vyskytovaly případy tyfu, zápalů slepého střeva, stále častější bylo onemocnění chřipkou, žaludečními nemocemi nebo i záškrtem. Docházelo dokonce i k úmrtí žáků, převážně prvňáčků. Stejně tak se v minulosti objevovaly i vši. Ve všech třídách proto byly v říjnu 1942 dětem prohlédnuty hlavy z tohoto důvodu. Všichni takto postižení žáci obdrželi od místní péče o mládež návod na odvšivení a potřebný denaturovaný líh. Prohlídka se znovu opakovala po třech týdnech aby prokázala úplný zdar akce. Další odvšivovací akci provedla sociální pracovnice okresní péče o mládež ve dnech 25. a 26. června téhož roku. Mezitím proběhla ve škole v květnu a červnu vitamínová akce, při níž 14 žáků dostávalo tablety a šípkovou marmeládu. A tehdejší obvodní lékař, MUDr. Skumanc opět provedl zdravotní prohlídku na celé škole. Taktéž zubní technik Trachta zkontroloval dětem chrup a oba výše uvedení konstatovali toto:

„Zdravotní stav žactva jest málo uspokojivý neboť mnoho žáků jest slabých, bledých a u mnohých shledán stav po měknutí kostí“.

Po tomto nechvalném sdělení o zdravotním stavu žáků se rozhodla správa školy uposlechnout rady lékaře a požádala okresní péči o mládež ve Strakonících o 100 lahviček rybího tuku pro 90 žáků. Péče o mládež přidělila škole pro každého žáka 200 g rybího tuku, který byl vzápětí rozdán tělesně slabé mládeži.

Ve třídách se při úrazech skvěle osvědčily školní lékárničky. Žáci měli ve třídě k dispozici ručníky, ale mýdla byl nedostatek. Tudíž se mezi žáky stále šířili infekční nemoci. Rovněž neustálé přecházení a střídání žáků ve třídách, ve kterých je málo místa se také podepsalo na jejich zdraví. Čtrnáctileté děti doktor Skumanc přeočkoval proti neštovicím.

„Jako zvláštního příznivce školy dlužno jmenovati Ochotnický spolek Jos. Kajetán Tyl ve Štětkni, který daroval škole 728 K na zakoupení projekčního aparátu na úzký film pro školu. Rodiče žáků darovali na týž účet celkem 2432, 50 K.“⁹⁶

Škola dostala nové osnovy pro tělesnou výchovu, němčinu a reálie, mimo zeměpis a dějepis. Jinak se vyučovalo podle starých osnov, které se ale musely přizpůsobit novým poměrům ministerstva školství a české zemské školní rady pro Čechy v Praze. Dosavadní učebnice se již nadále nesměly používat. Pouze Kožíškova „Poupata“ a „Mladý počtář I. díl“ byly po provedené úpravě ponechány v I. třídě. Z provozu byla vyřazena učitelská i žakovská knihovna. Při dodatečné revizi pomůcek musely být vyřazené knihy a mapy zapečetěné. Stejně tak bylo naloženo i se všemi knihami a školními učebnicemi pro chudé žáky, kteří již nadále neměli nárok na tuto pomoc. Dokonce došlo k zapečetění i školních kronik⁹⁷. Knihy se od června 1941 ukládaly do skříně na chodbě v zapečetěných krabicích. Přístup k nim měl pouze řídící učitel. 14. července 1942 pak bylo okresnímu úřadu odevzdáno celkem 216 učebnic, 100 knih ze žakovské a učitelské knihovny a 47 obrazů a map, které byly následně odvezeny do papíren a určeny k rozemletí, jelikož svým obsahem neodpovídaly duchu nové doby. Byly prohlášeny za závadné a k vyučování nevhodné.

Mezitím se 15. března 1942 sešli všichni žáci spolu s učiteli ve vyzdobené III. třídě. Zde si vyslechli projev generálního tajemníka Kuratoria pro výchovu mládeže Dr. Teunera, který hovořil o nových směrech ve výchově mládeže, přesně při 4. výročí zřízení Protektorátu, které bylo významným dnem k zahájení této výchovy v nejširším měřítku. A aby mládež byla dobře připravena k úplnému splnění všech povinností k národu, Říši a jejímu vůdci. Po tomto povinném poslechu se odpoledne normálně vyučovalo.

Od 10. do 21. srpna 1943 byl ve Strakonících pro učitele zeměpisu, dějepisu a vlastivědy přeškolovací kurz, jehož účelem bylo změnit vyučování těchto výše zmíněných předmětů tak, aby odpovídaly požadavkům Říše a nové Evropy. Za zdejší školu se tohoto kurzu účastnila podle §14. zák. 104/26, definitivní učitelka Ludmila Měsíčková.

---

⁹⁶ Školní kronika, nestr.

⁹⁷ Viz obrazová příloha č. 8

Od nového školního roku 1943 se vyučuje němčina v I. a II. třídě 4 hodiny, ve III. a IV. třídě 7 hodin, v V. třídě 1. oddělení 8 hodin a 2. oddělení 7 hodin týdně a navíc se má 1 hodina zeměpisu vyučovat také německy.

„Na škole byl zřízen dle nařízení ministra školství pracovní kroužek pro prohloubení znalosti němčiny, který koná nejméně jednu poradou měsíčně a společné hospitace při vyučování němčině v některé třídě“.

Pro nedostatek učebních místností došlo 25. října 1943 k zavedení feriálních půldnů⁹⁸ na měšťanské škole, které byly ve středu a v sobotu odpoledne. I. a II. třída měla střídavé polodenní vyučování, neboť v učebně II. třídy je umístěna třída hlavní školy, jejíž prostory obsadily německé děti z K.L.V.Lagru. A jelikož je v budově obecné školy i škola měšťanská, která má feriální den v sobotu, zažádala si obecná škola také o zavedení této soboty. Ta jí byla povolena výnosem zemské školní rady z 5. dubna 1946 č. II./1-50/35 ai 1946 na školní rok 1945/46.⁹⁹

Ve stravovací a mléčné akci, která probíhala od 1. listopadu 1943 dostávalo 187 žáků obecné i hlavní školy každý den horkou kávu, na kterou škola obdržela od okresní péče o mládež ve Strakonících měsíčně 9,120 kg cukru a na celou zimu 5000 K. Dozor nad celou akcí měla učitelka Marie Čemusová. Kávu vařily dětem starší žákyně ve školní kuchyni. Současně probíhal i ošacovací akce, na kterou přispěla okresní péče o mládež 4000 K a 2 poukazy po 500 K na oblečení pro děti. Z toho se dostalo na oblečení pro 12 dětí. Během roku 1944 pak bylo v této akci rozdáno 11.692 porcí bílé kávy, na kterou se spotřebovalo celkem 58,46 kg cukru a 145,3/4 litru mléka a 27,90 kg kávovin. 10 nejchudších rodin dostalo mimořádnou podporu 200 K na nákup potravin.

V tomto pololetí roku 1944 se prvně použila šestistupňová známková stupnice prospěchu a tři stupně z chování. Úprava se neznámkovala. Výsledek vypadal následovně:

---

⁹⁸ Feriální den-den volna

⁹⁹ SokA Strakonice, Kronika obecné školy, 1940-1950, inv.č.3, kniha č.3, nestr.

<i>V</i>	<i>I. tř. neprospěl z 24 žáků 1 žák = 4.16%</i>
<i>II.</i>	<i>34 1 = 2.94%</i>
<i>III.</i>	<i>27 4 = 14.81%</i>
<i>IV.</i>	<i>34 5 = 14.70%</i>
<i>V.</i>	<i>35 6 = 17.14%</i>

Celkem ze 154 žáků neprospělo 17 žáků = 11.04%

Škola stále nemá vlastní budovu, proto požádal MNV ve Štětkni 14. srpna 1945 ONV ve Strakoncích, aby se čtyři třídy měšťanské školy mohli umístit do budovy obecné školy. Žádost byla výnosem ze dne 23. srpna 1945 č. 4683 na ONV schválena s tím, že jedna třída obecné školy, kabinety a sborovna zůstanou v budově obecné školy.

Tím se zde vyučuje I. a II. třída střídavě, III. třída je v sokolovně a IV. a V. třída jsou spojené v budově MNV. To znamená, že třídy jsou opět umístěny v najatých místnostech od sebe dost vzdálených, což znamená, že při přecházení nejen žáků, ale i učitelů z třídy do třídy dochází ke značné ztrátě času. Rovněž řídicí učitel není ve styku s ostatními členy sboru ani se žáky. Žáci neustále ubývají, docházka je velmi slabá. To vše bylo způsobeno válečnou dobou. A pokud jsou přece ve škole, jsou rozrušené. Také rodiče projevují menší zájem o své děti i o činnost školy.¹⁰⁰

29. září si žáci a učitelský sbor připomněli všechny příslušníky našeho národa, kteří byli umučeni německými okupanty. Ke shromážděným žákům promluvil řídicí učitel F.Klásek a vzpomněl na místní oběti Gestapa, mezi nimiž byl i zdejší učitel Miloš Pastejřík. 13. července 1946 byla těmto obětem 2. světové války odhalena pamětní deska na sokolovně.

K 1. září 1947 byl stav žáků ve třech třídách obecné školy celkem 97 a ve čtyřech třídách školy měšťanské je celkem 109 žáků.

V tomto roce se rovněž uskutečnila dobrovolná peněžní sbírka ve prospěch postavení nové školy, která zatím vynesla Kč 30.829,-

Školní výstava ručních prací, písemných prací a výkresů byla uspořádána 19. června 1948 při příležitosti dvacátého výročí vzniku republiky. Tuto výstavu navštívilo celkem 175 osob, kteří byly zejména z řad rodičů vystavujících dětí. Se zájmem prohlíželi vystavené práce a nešetřili pochvalou nad pěkným výsledkem celoroční práce žáků. Na dobrovolném vstupném činil výtěžek akce 170 Kč.

Ke zrušení školních obcí a újezdů v českých zemích došlo podle ustanovení §38 zákona z 10. prosince 1949 č. 279 Sb. ke 31. prosinci 1949. Jejich veškerá práva a povinnosti tím přechází na stát. Prostředky, které měly dosud v hotovosti a ve vkladech přešly do rozpočtu MNV v obci školy. Do komise za školu byl zvolen František Klásek.

Ve školním roce 1949/50 vysázeli žáci 3. třídy spolu s ředitelem školy 6 jabloní a 5 třešní na školní zahradě. Tato pracovní činnost byla věnována výročí 28. října a 7. listopadu. Od Nového roku 1950 do konce května dostávaly děti ve škole mléko na přesnídávku, které si částečně platily. Později škola dostala od ONV ve Strakonících 398,46 kg sušeného mléka, a to dostávali žáci zdarma. Toto stravování pokračovalo znovu od 3. listopadu, kdy žáci dostávali na odpolední svačinu rohlík a mléko. KNV v Českých Budějovicích škole věnoval na tuto akci za poslední čtvrtletí roku 1950 9.700 Kč.

3.5.1 UČITEL MILOŠ PASTEJŘÍK

Miloš Patejřík¹⁰¹ přišel do Štěkně z rozhodnutí okresního školního inspektora ze dne 10. srpna 1928 jako zatímní učitel na pětiletou školu. Definitivním učitelem byl jmenován v roce 1930 a v roce 1939 odborným učitelem na obecné škole ve Štěkně. Nějakou dobu zastával i funkci řídicího učitele, pokladníka místní školní rady, knihovníka na škole a aktivně se podílel na rozvoji tělocvičné jednoty Sokol, jejímž členem se stal roku 1924. Jako náčelník vedl sokolskou jednotu mezi roky 1930-1935 a jejím starostou byl od roku 1938 až do rozpuštění sokola gestapem, ke kterému došlo v říjnu 1941. Také byl určitou dobu členem Hasičského spolku. Současně v těchto letech zastával funkci předsedy Okresní jednoty učitelů ve Strakonících, kam často jako předseda jezdil a kde předával nebo posílal na udané adresy zprávy o politické a hospodářské situaci v místě a okolí.

---

101 Viz obrazová příloha č. 4c

Měl kolem sebe skupinu lidí, od kterých dostával potřebné informace. Centrála této organizace, „Úvod“¹⁰² byla v Praze, odkud byly zpracované pokyny zasílány jiskrovým telegrafickým a rádiovým stykem Československé vládě v Londýně.

Ve svých funkcích se také velmi horlivě podílel na přípravách k otevření měšťanské školy v obci.¹⁰³ Zastával funkci vedoucího, do které byl jmenován místním výborem Národního souručenství. Dalším výnosem okresního úřadu ve Strakonících ze dne 7. února 1939, č. 4810/39 byl ustanoven Miloš Pastejřík do funkce v obecním zastupitelstvu.¹⁰⁴ Byl skvělým pedagogem, vychovatelem a hlavně vlastencem, začež zaplatil svým životem.

Počátkem roku 1942 proběhlo ve Štěkni rozsáhlé zatýkání. 27. února 1942 došlo k zatčení také odborného učitele Miloše Pastejříka z čp. 118. Důvodem zatčení byla zřejmě jeho činnost v ilegální organizaci, do které se zapojil ihned po fašistické okupaci. Tato organizace byla fašisty zlikvidována v roce 1942.

O týden později jsou zatčeni úředník ČSD Otakar Votruba a technický úředník Jan Příb. Důvod - taktéž nepřátelská činnost proti říši.

Pastejřík byl spolu s ostatními gestapem odvezen k výslechům do Klatov a odtud po třech týdnech převezen na Bory do Plzně. Koncem srpna roku 1942 jej převezli do Bayreuthu, kde byl vězněn šest měsíců, po nichž stanul v únoru 1943 před válečným soudem v Berlíně.

Zde si tito tři odsouzení štěkeňští obyvatelé 8. března 1943 vyslechli rozsudek „k trestu smrti“ a do doby vykonání trestu věznění v berlínském předměstí Plötzensee za Charlettenburgem v ulici Kökigsdam č. 7. Učitel Miloš Pastejřík byl popraven 13. července 1943 v Plötzensee spolu s Otakarem Votrubou a Janem Příbem.

---

102 Ústřední vedení odboje domácího, zapojené na londýnskou vládu v emigraci.

103 Štěkeň a její lidé, str. 98

104 Jílek, František, Kronika městyse Štěkně 1920-1939, str. 102

Do rukou se mi dostal poslední dopis Miloše Pastejříka svým nejbližším¹⁰⁵.

„V Berlíně dne 13. července 1943.

Drazí moji tam u nás v Čechách. Poslední moje řádky, poslední můj pozdrav tam do drahého domova. Těžko se mi soustřeďují myšlenky, když před chvilkou mi bylo oznámeno, že tuto pozemskou pouť dnes v sedm hodin večer dokončím. Dělán dnes těžkou zkoušku a chci obstáti. Doufám, že se mi to podaří až do konce snést těžký los. Odcházím od Vás. Neprovedl jsem však nic nečestného. Měl jsem rád svůj národ, svou drahou mateřštinu, své spoluobčany, a to snad byl můj osud. Přišli jsme před soud v nešťastnou dobu. Vzpomínám zde v dálce na ty drahé kouty, kde jsem prožil šťastná léta svého života. Také vzpomínám na místo svého působení i na všechny kolegy a kamarády. Občanům ve Štěkni přeji mnoho zdaru. S Jendou (Jan Přeb) jsme se viděli a dali jsme si poslední srdečné sbohem. Ota (Otakar Votruba) snad bude mít více štěstí, než mi. Zachovali jsme si věrnost do poslední chvíle všichni tři.“

Dne 20. října 1945 prezident republiky Československé udělil Miloši Pastejříkovi Československý válečný kříž – 1939 In Memoriam. 17. ledna 1948 ministr školství, v uznání Pastejříkových mimořádných zásluh, jmenoval posmrtně Miloše Pastejříka okresním školním inspektorem s účinností ode dne 13. července 1943.¹⁰⁶

3.6 ŠKOLA MATEŘSKÁ

Ke škole ve Štěkni též náleží i mateřská škola, jejíž kořeny sahají až k roku 1922. V jejích prvopočátcích se o výchovu malých dětí staraly řádové sestry v zámku.¹⁰⁷

V kronice mateřské školy, kterou založil a vedl František Klásek r. 1946, se píše:

„Místní národní výbor ve Štěkni podal dne 27. července 1946 zemské školní radě žádost o zřízení mateřské školy. Okresní školní výbor ve Strakonicih oznámil správě obecné školy přípisem ze dne 4. listopadu 1946 č. 6863 zřízení a otevření mateřské školy ve Štěkni, která bylo povolena výnosem zemské školní rady v Praze ze dne 25. října 1946, čís. I.-1489/1 z r. 1946.“

---

105 Štěkeň a její lidé, str. 100

106 Štěkeň a její lidé, str. 99-100

107 Viz samostatná podkapitola 4.3

Podle předběžného oznámení ošv. ve Strakonících se brány mateřské školy pro děti otevřely 16. září 1946 v budově zámku“. Správou byl pověřen řídící učitel na obecné škole František Klásek.“¹⁰⁸

V dalším zápise, tentokrát v kronice obecné školy¹⁰⁹ se píše:

„Zemská školní rada v Praze výnosem z 25. října 1946 č.I.1489/1 z r. 1946 schválila podle §10 zákona z 15. května 1869 č. 62 ř. z. a podle §4 odst. 2. resp. §26 výnosem bývalého ministerstva kultu a vyučování z 22/6 1872 č. 108 ř. z. zřízení a otevření veřejné mateřské školy ve Štětkni pro děti ve věku od 3 do 6 let“.¹¹⁰

Při zápise v roce 1946 bylo zapsáno 22 dětí ve věku od tří do šesti let. Vyučování se zahájilo 16. září 1946 a úkolem školy bylo zaměstnávat děti 28 hodin týdně. Školka byla otevřena i v době školních prázdnin. Její správou byl pověřen správce školy obecné, tedy řídící učitel Klásek a o výchovu dětí se stará výpomocná učitelka mateřské školy Marie Čížková. Budova školy se nachází v zámku v jedné místnosti, jejíž vybavení zapůjčily Anglické panny (nábytek) a obecná školy (obrazy). K dispozici má venkovní hřiště. Ve druhém roce trvání školky bylo zapsáno 8 chlapců a 15 dívek. Od září 1949 byla stanovena povinná docházka dětí od 5 let. V letech 1951 - 52 bylo zapsáno již 31 dětí. V této době se musela školka přestěhovat na přechodnou dobu do národní školy. Důvodem byly nevyhovujícím prostory a 3. ledna 1952 se děti ze školky ocitly zpět za zdmi kláštera.

Dne 5. ledna 1953 našla mateřská škola stálé působiště v nově postavené školní budově čp. 155, kde je pro děti vhodné prostředí.

Postupně se ukazuje, že školka potřebuje další místnosti a vlastní jídelnu, jelikož se každoročně navyšoval počet dětí, zvýšily se současně i nároky na jejich výchovu. Ve školním roce 1958 – 59 je zapsáno 33 dětí a v roce 1959 – 60 dokonce 45 dětí, které jsou rozděleny do dvou tříd, při celodenním provozu. Škola má tři učitelky: Milada Čapková, ředitelka; Jarmila Vachoutová a Ludmila Hadová, učitelky.¹¹¹

---

108 Kronika mateřské školy, nestr.

109 Viz obrazová příloha č. 4b

110 SokA Strakonice, Kronika obecné školy, 1940-1950, inv.č.3, kniha č.3, nestr.

111 Štěkeň a její lidé, str. 139

3.6.1 NOVÁ BUDOVA ŠKOLKY

K položení základního kamene mateřské školy došlo 10. února 1978. Tento den je v kronice střediskové obce Štěkeň zapsán jako den neobyčejně významný, o čemž svědčí novinový článek, který mi osobně zapůjčila paní Jarmila Vachoutová, a kde je Josefem Sichingrem, zapsáno následující. V nové mateřské škole¹¹² se počítá s kapacitou 90 míst. Jsou zde dvě třídy pro děti mladšího a staršího předškolního věku a jedna třída pro děti od dvou do tří let tak zvaného jeselského typu. Rovněž je zde i sauna, o jejímž prospěšném působení na děti se při jejím slavnostním otevření horlivě rozhovořil krajský pediatr. Mateřská škola se tímto okamžikem stala samostatnou institucí ve vlastním zařízení v oblasti předškolního vzdělávání a svým vybavením patří mezi nejlepší v kraji. Nachází se ihned v blízkosti základní školy a obklopena je též sadem a vlastním hřištěm a po konečném dokončení bude vhodně doplňovat celkový areál školy. Do doby, než dostala vlastní budovu byla mateřská škola umístěna v prostorách školy a byla rovněž její součástí. Měla však svůj samostatný vchod. Po postavení nové školky byla z jejích prostor vybudována školní kuchyně a jídelna, která slouží jak škole, tak rovněž školce. První ředitelkou v mateřské škole byla paní Jarmila Vachoutová¹¹³, jejíž vzpomínky na začátky mateřské školy cituji:

„Mateřská škola ve Štěkni byla otevřena 16. září 1946. Byla umístěna v Ústavě Anglických panen. Do školy bylo zapsáno 22 dětí ve věku od 3 do 5 let. Všechny hračky, které děti tehdy měly, byl houpací kůň, hadrová panenka, míč a malé loutkové divadlo. Při zaměstnání seděly děti v malých školních lavičkách. Často jsem děti překvapila hračkou, kterou jsem vyrobila nebo použila hračku, která sloužila mně jako malé školačce. Horší to bylo s prostorem, kde jsme byli umístěni. Ve školním roce 1948/49 jsme se stěhovali dvakrát.

---

112 Viz obrazová příloha č. 9b

113 Jarmila Vachoutová, Kestřanská 171, Štěkeň [ze dne 1. září 2010], Obec Štěkeň, základní škola Štěkeň 1953 – 2003, str. 5

*V roce 1950 se vyskytla v místnosti, kde jsme zrovna sídlili houba. Byla nám přidělena jedna třída v národní škole. V roce 1952 už se zase děti proháněly po parku, jelikož jsme se vrátili zpět na zámek. Přesně po roce – 5. ledna 1953 jsme se s velikou slávou a radostí stěhovali do nové školní budovy. To byl pro nás splněný sen. Nové světlé prostory, lepší vybavení, děti se mohly ve školce stravovat /do té doby docházely na oběd domů/...“ Stejně tak je zapsáno i Josefem Voldánem a Josefem Sichingrem ve „**Štěkeň revoluční**“*

4. STAVBA NOVÉ ŠKOLY

K historické události pro všechny štěkeňský lid došlo 27. května 1951, kdy byla slavnostně zahájena stavba nové, konečně vlastní školní budovy¹¹⁴. O potřebě výstavby nové školy se v obci jednalo celé desítky let, přesto k uskutečnění došlo až několik let po válce.

„Tisíce odpracovaných brigádnických hodin místními občany na staveništi školy, svědčí, že občané žili stavbou.“¹¹⁵

Za vydatného přispění spoluobčanů, kteří nebyli jen z řad rodičů budoucích žáků, byla budova koncem roku 1951 již pod střechou. V letech 1953 – 1962, kdy je budova uvedena do školního provozu je škola osmiletá a od samého počátku se právem stává významnou dominantou obce. V témže roce byla spojena národní a střední škola. Další školní reformou vznikla v roce 1963 základní devítiletá škola, která setrvala až do roku 1975.

Jak mi ochotně vyprávěl pan Václav Váca¹¹⁶:

„Štěkeňská škola je postavena vysoko na kopci, v místě, kde se v dřívějších dobách nacházelo tržiště, tedy zde docházelo k velkému shluku lidí.“

Dalo by se říci, že tak je tomu i dnes, kdy do těchto míst míří do školy děti ze Štěkně, Slaníku, Vítkova, Slatiny, Přeborovic, Sedlíkovic, Modlešovic, Čejetic, Sudoměře, Mladějovic.

Do školního areálu patří hlavní budova¹¹⁷, pavilón tělocvičny, později přibývá venkovní školní hřiště a hřiště na míčové hry. Rovněž je zde myšleno i na pracovní činnosti žáků a jejich pobyt na čerstvém vzduchu. Před školou je vysázen rozlehlý ovocný a zeleninový sad, který si zakládali sami žáci. Dětem a učitelům je k dispozici kuchyně a jídelna. Prvním ředitelem v této nové škole byl pan Josef Košatka.

---

114 Viz obrazová příloha č. 10a, 10b

115 Štěkeň a její lidé, str. 137

116 Václav Váca, Na Městečku 18, Štěkeň, [ze dne 30. října 2010].

117 Viz obrazová příloha č. 10c

Dalším byli v pořadí: Ota Bartůněk, Miroslav Suchý, Jan Boháč, Miroslav Hruška, Miroslav Zvolský, Miroslav Nárovec, Jaroslava Mášková, Václav Šubrt a nynější paní ředitelka, paní Zdeňka Kazbundová.

Od doby vzniku nové školy se v jejích třídách vystřídalo několik generací žáků. Mnozí z nich sem dnes posílají své děti nebo dokonce již vnuky. Rovněž učitelů, působících na této škole je bezpočet. A dobře odvedenou práci zde vykonali i provozní zaměstnanci.

I po těchto letech budova nadále skvěle vyhovuje současnému trendu a stále působí útulným a esteticky příjemným dojmem. Navíc do krajiny vyhlíží jakoby s nadhledem všem časům.

V roce 2003 škola ve Štěkni zažila významné jubileum, kterým bylo padesátileté výročí od jejího vzniku. K tomuto významnému výročí byla vydána pamětní knížka, jejíž stránky o škole osobně sestavila současná paní ředitelka ZŠ a MŠ Štěkeň, paní Zdeňka Kazbundová¹¹⁸.

Počínaje 1. lednem 2003, se podle novelizovaného zákona 564/1990 Sb. usnesením zastupitelstva Obce Štěkeň změnila právní a faktická forma existence školy. Ve Štěkni vzniklo sdružené školské zařízení složené z následujících součástí - základní škola, školní družina, školní jídelna a mateřská škola – vše jako jediná právnická osoba s názvem „Základní škola a Mateřská škola Štěkeň“.

V létě roku 2010 dostala škola ve Štěkni nový kabát v podobě barevné fasády a zateplení. Slunce se na děti ve třídách dívá skrze nová plastová okna.

V roce 2011 slaví novodobé školství ve Štěkni 270 let.

---

118 Mgr. Zdeňka Kazbundová, ředitelka ZŠ a MŠ Štěkeň, Základní škola Štěkeň 1953 – 2003, str. 8

5. PŮSOBENÍ CONGREGATIO JESU VE ŠTĚKNĚ

5.1 VZDĚLÁVACÍ ÚSTAV ANGLICKÝCH PANEN VE ŠTĚKNĚ

Jak jsem již uvedla v kapitole o historii Štěkně, v dubnu roku 1921 zakoupily sestry z institutu Anglických panen štěkeňský zámek¹¹⁹ od knížete Windischgrätze. Sestry z tohoto řádu se přestěhovaly z jejich bývalého pražského domu, který prodaly Ministerstvu financí. Důvodem stěhování byly finančními problémy a také nedostatek českých učitelek, který se výrazně projevil v počátcích nově zrodilého Československého státu.

Pro děti předškolního věku byla zřízena v Ústavu Anglických panen v období let 1922 – 1940 mateřská školka¹²⁰, kde se vybrané řeholnice staraly o děti ze Štěkně a přilehlého okolí.

„Ústav Anglických panen zřídil na počátku r. 1922 opatrovnu pro dívky štěkeňské. Zapsáno 25 dětí ve stáří 3-6 let. Vyučování a výchovu vedla klášterní sestra, zkoušená učitelka Kaplanová.“¹²¹

Jak na toto období vzpomíná pamětnice Antonie Vácová?

„Jako malé dítě, jsem chodila do zámku do školky, kde nás měla na starost M. Anna Flídrová. Chodila jsem tam moc ráda. Hrávali jsem si v zámeckém parku a občas nám chovanky hrály divadlo s maňáskami.“¹²²

Ve štěkeňské kronice¹²³ se dočteme, že již 4. září 1922 sestry otevřely na zámku opatrovnu, ale hlavně soukromou církevní školu s právem veřejnosti, která byla chápána jako nástavba po absolvování zkoušek ve vyšší třídě obecné školy nebo na měšťanské škole. Hlavním úkolem vyučování na tomto ústavu bylo po dvouletém studiu připravit dívky, které měly již maturitu, na státní jazykovou zkoušku, která sestávala ze znalostí anglické literatury, konverzace a diktátu. Za vyučování se platilo školné, které zužovalo okruh dívek, jež mohly navštěvovat tuto školu. Jednalo se převážně o dívky z vyšších společenských kruhů.

---

119 Viz obrazová příloha č. 11

120 Viz obrazová příloha č. 9a

121 SOKA Strakonice, kronika obecné školy, str. 368

122 Antonie Vácová, Na Městečku 18, Štěkeň, [ze dne 30. října 2010].

123 Jílek, František, Kronika městyse Štěkně 1920-1939, s.19.

Chovanek bylo přibližně třicet pět. Mezi vyučované předměty patřila čeština, angličtina, francouzština, němčina a italština, učilo se rovněž vychovatelství, kreslení, ale také ruční práce, dějepis, přírodopis, vaření, dále zpěvu, hře na klavír a housle, dějinám umění a hudby, ale i těsnopisu, bontonu, rytmice a psaní na stroji.

Dívky mohly navštěvovat vybrané kurzy, na které dojížděly z přilehlého okolí, nebo, což bylo častější, bydlely v pensionátu školy, protože pocházely z různých míst tehdejšího Československa. V tomto případě dívky ve Štěkni pobývaly celý školní rok. Chovanky bydlely v prostorách zámku a ve vile Marii, která se nacházela v anglickém parku. O tyto dívky se staralo asi 55 sester.

Z dopisu slečny Edy, chovanky tohoto ústavu, napsaného 30. října 1999, a který mi zapůjčila Sr. M. Michaela, jsem se dočetla, jaké jsou její vzpomínky na ředitelku školy Mater Rafaelu i jak náročné, ale nádherné studentské období na této škole bylo. V září roku 1945 byla Eda zapsána do třídy, která začala první poválečný školní rok v tehdy ještě americkými vojáky obsazené Štěkni.

„S láskou vzpomínám na všechny milé Matres i sestřičky, které se snažily vstítit nám do života co nejvíce vědomostí. Na jaře jsme úspěšně složily t.zv. univerzitní zkoušku z angličtiny a asi pět se nás přihlásilo v British councilu u Mr. Allena ke Cambridžské zkoušce „Lower Certificate“. Naše odpovědi při ústní zkoušce i při konverzaci byly stenografovány a později posuzovány v Cambridgi společně s písemnými pracemi. Všechny jsme uspěly. Opět doklad pedagogických schopností naší drahé Mater Rafaely.“

Období církevního vyučování a výchovy na zámku však nemělo dlouhého trvání. V roce 1948, po nástupu komunismu, došlo k uzavření škol ve všech domech tohoto institutu. V listopadu tohoto roku byl dosazen učitel Staněk do funkce národního správce nad veškerým majetkem Ústavu Anglických panen. Jak jsem se dověděla při návštěvě zámku a po rozhovoru se sestrou Cyrilou, Institut Blahoslavené Panny Marie (I.B.M.V.), později v roce 2002 změnil svůj název na Congregatio Jesu (CJ) byl nejvíce postižen zákonem o jednotné škole ze dne 21. dubna 1948, který přímo ovlivnil činnost tohoto řádu, protože došlo k uzavření církevních škol:

„Do Štěkně na zámek dorazila v dubnu 1948 komise okresního akčního výboru ze Strakonice. Třídy okamžitě zapečetily a děvčata musela být poslána do Svojsic nebo domů. Bylo rozhodnuto, přestěhovat sem strakonický sirotčinec, který se rekonstruoval. Za několik dní skutečně přijelo 23 ohlášených sirotků. Jednalo se především o děti německých rodičů. V září 1949 pak byla v zámku umístěna škola státní, než se postavila nová.“

Z dalšího vyprávění sestry Cyrily:

„Docházela k nám na zámek Libuše Zimová, která v té době učila na štěkeňské škole biologii. Požádaly jsme ji s Mater Augustinou, zda by nám nepomohla s přípravou na maturitní zkoušku na zdravotnické škole. Bohužel tato spolupráce skončila záhy, jelikož v této době nebylo vhodné stýkat se s řeholními sestrami.“

Následujícího roku převzal správu zámku stát a v jeho místnostech zřídil domov důchodců¹²⁴, který spadal pod Katolickou Charitu, kterou vystřídal v roce 1960 domov důchodců pod správou Okresního národního výboru ve Strakonících. Sestry, jejichž náplní bylo vzdělání, zde zůstaly a staraly se o přestárlé a mnohdy těžce nemocné spoluobčany. 30. března 1985 byly sestry „odejity“ ze Štěkně a vrátit se mohly až po revoluci 22. března 1990.

---

124 Viz obrazová příloha č. 12

6. SLAVNÍ RODÁCI A VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI

Tato kapitola je věnována slavným a významným osobnostem a rodákům městyse Štěkně, mezi které jistě právem patří:

Jan ze Štěkna. Byl docentem theologie na univerzitě pražské a později působil jako profesor v polském Krakově. Sepsal např. "Sermores de Sanctis", postilu "Questiones" a přeložil staročeskou píseň "Zdráv buď králi andělský". Roku 1376 byl kazatelem v kapli betlémské. A sám mistr Jan Hus se o něm zmiňuje: „byl výtečný kazatel, jako trúba válečna...“.

Konrád ze Štěkny. předchůdce mistra Jana Husa, proslul rovněž jako znamenitý kazatel, který nemravy přísně káral a měšťáky od přílišné nádhery odvracel. Působil i jako kanovník při kostele Týnském. Pro svou velikou výmluvnost a důkladnost přednášených naučení byl jmenován druhým Janem Zlatoústým.

Beneš Štěkna. Pocházel z Kalovic. Spolu se svým bratrem Pavlem byli bratři "piae memoriae" Mikuláše ze Štěkny. V roce 1430 Bydlel ve Štěkni, v domě v Podskalské ulici č. 365. Roku 1443 byl písařem Hynka z Kolštejna.

Řehoř Zeithammer. doktor filozofie a gymnaziální profesor. Narodil se 20. července 1800 ve Štěkni. Vystudoval gymnázium a univerzitu v Praze. Roku 1826 byl povýšen ve Vídni na doktora filozofie. Roku 1828 byl ředitelem opatrovny a humanitním profesorem v Písku, kde se učitelstvímu povolání věnoval téměř 20 let a odtud byl v roce 1847 přeložen do Prahy na Malostranské gymnázium. Byl rovněž členem Královské české společnosti nauk. Z jeho životopisu se dovídáme, že sepsal a vydal Slabikář a návod k němu, v Praze v roce 1849, dále životopis Bolzanův a taktéž přispíval do časopisu českého muzea. Zemřel v Praze 24. srpna 1881.

František Jílek, otec Františka Jílka. Narodil se 21. března v Černici, v okrese Český Krumlov. Na obecné škole ve Štěkni vykonával funkci řídícího učitele od roku 1871 do roku 1895.

Šťastný Alfons Ferdinand, se narodil dne 19. dubna 1831 ve Štěkni Na podskalí, v domě čp. 85. Za jeho rodným domkem nachází se družstevní lihovar, jehož místnosti ke konci 17. století sloužily za školu. Bohužel se do dnešní současnosti domek nedochoval, neboť musel ustoupit moderní obytné výstavbě. Z jeho dětství se mi nepodařilo více vypátrat, než jen co je psáno v kronice Štěkeň a její lidé, a to, že jeho otec byl žid a obchodoval střízním zbožím.

Prarodiče Alfonse Šťastného se nechali dne 9. prosince 1804 pokřtít a otec Šťastného, Jakub Rosenauer přijal od toho dne jméno Antonín Šťastný.

*„Mladý Alfons v mládí chodil do obecné školy a pro své neobvyklé nadání byl poslán na studia. Měl veškeré dispozice stát se dobrým lékařem, profesorem nebo technikem“.*¹²⁵

V knize osudu byla však budoucnost Šťastného vepsána úplně jinak. Po tři léta se od roku 1846 učil u ranhojiče Goldscheitera, v Blovicích u Plzně. Za tuto krátkou dobu získal dostatek lékařských vědomostí, aby mohl obdržet od chirurgického grémia v Plzni v roce 1849 ranhojičské osvědčení. U toho však nezůstal a vydal se do Vídně studovat techniku, kde se po krátkém čase zapsal současně na univerzitu, ke studiu přírodních věd. V roce 1853 až 1856 studoval na lékařské fakultě v Praze. Po smrti bratra odešel hospodařit na statek do Padařova na Tábořsku, který má výměru 400 měr. V novém povolání získává úspěchy a navíc jej tato práce baví. Přes svoji neklidnou povahu se pokouší o studia na filozofické fakultě, kde však vydrží jen rok. Vrací se domů a stává se z něj politik, novinář a spisovatel. Dostal se do sporu s církví natolik, že vystoupil z církve a zůstal bez vyznání. Napsal dokonce i několik protináboženských brožur. Stává se redaktorem Selských novin a po rozpuštění Selské jednoty v devadesátých letech zřizuje nový spolek tzv. Zemskou selskou jednotu pro království české. Selská jednota znamenala základ agrární strany. Rodák Alfons Šťastný má ve Štěkni pomník, který přečkal i bouřlivou revoluční dobu v roce 1948. Zemřel 8. listopadu 1913 v Padařově.

---

125 Štěkeň a její lidé, str. 47

František Jílek. Narodil se 23. května 1873 ve Štěkni, v domě čp. 88 (stará škola). Jeho otec František Jílek, který se narodil 21. března 1828 v Černici (okr. Český Krumlov), byl ve Štěkni řídícím učitelem v letech 1871 – 1895, pak odešel na zasloužený odpočinek. Mladý František navštěvoval obecnou školu ve Štěkni, měšťanskou školu ve Strakonících a v Soběslavi absolvoval učitelské studium. Nejdříve učil v Mečířově, poté v Řepici a od 1.9.1900 ve Štěkni. V roce 1923 byl jmenován ředitelem živnostenské školy pokračovací ve Štěkni a učitelování se věnoval až do 30. srpna 1933. Stal se význačným rodákem obce. Mnoho let byl členem obecního zastupitelstva, čtvrt století vedl kroniku obce a založil kroniku školy. Za jeho režije se hrálo ve Štěkni desítky divadelních představení. V tisku vyšla celá řada cenných statí o dětských říkadlech, pověstích popěvcích, posměšných říkadlech na Štěkeňsku, o výročních obyčejích a zvycích, pranostikách a průpovědích, předpokladech a pověrách.

Psal o zvláštностech mluvy lidové, o přírodě jako lékárně českého lidu, o zaříkadlech, o křestních jménech a jejich změnách. Také zpracoval soupis místních jmen a pojmenování a soupis pomístních názvů. V Sokolském Jasu vycházely řadu let jeho hádanky a skrývačky, které předkládal čtenářské veřejnosti jako Bakalář ze Štěkně. Nejvýrazněji se zapsal do povědomí obyvatel štěkně tím, že sestavil dílo „Dějiny Městyse Štěkně nad Otavou“, které vyšly v roce 1927, nákladem pootavských listů a věnoval je rodné obci. František Jílek zemřel 23. června 1957 ve Štěkni.

František Spilka se narodil 13. listopadu 1877 ve Štěkni. Byl synem zámeckého zahradníka F. Spilky(1848-1909). Vystudoval gymnasium v Písku, na Pražské konzervatoři (1895-1899) varhany u J. Kličky a skladbu u Antonína Dvořáka. V Berlíně u prof. Battkeho se věnoval modernímu studiu intonační výchovy. Po tříleté vojenské službě učil (od roku 1903) na škole v Pivodově a u M. Langrové, pak v klavírní škole prof. Mikeše. Od roku 1906 do 1922 byl profesorem Pražské konzervatoře, kde vyučoval sborový zpěv, dirigování a intonaci. Dirigoval letní koncerty České filharmonie (1906) – byl jejím prvním dirigentem! Krátce vedl učitelské kvarteto Máj 1907. Zasáhl velmi účinně do pražského koncertního života, jako nevšedně talentovaná osobnost sbormistra. Založil zpěvecké spolky „Pěvecké sdružení pražských učitelů“, „Škroup“, „Pěvecké sdružení pražských učitelů“ atd. Při výročí skladatelových sedmdesátých narozenin jmenoval MNV tohoto svého rodáka čestným občanem obce.

Napsal asi 10 knih hudební teorie, přes 20 rozsáhlých hudebních skladeb, několik houslových partitur pro Vášu Příhodu a upravil kolem 50 lidových písní pro sborový zpěv. Jeho 2 opery nebyly zatím uvedeny. František Spilka byl velice ovlivněn A. Dvořákem a hlavně "Moravské dvojzpěvy" a "Stabath Mater" ho asi dostaly ke kompozici pěveckých sborových děl. Zemřel 20. října 1960 v Praze. 8. září 1968 byla při příležitosti 650 výročí založení městyse Štětkně odhalena pamětní deska na jeho rodném domě. Jeho bratr Jaroslav proslul jako věhlasný zahradník. Mezi jeho nejnámější činy patří založení známé a dodnes trvající zahradnické výstavy Flora Olomouc. Na Spilkově rodném domku u zámku je umístěna pamětní deska, která byla slavnostně odhalena při 650 výročí vzniku obce.

Bohumil Ullrych. Narodil se dne 12. prosince roku 1893 ve Velkém Boru. Měšťanskou školu vychodil ve Strakonících, a poté úspěšně studoval na reálném gymnáziu v Písku. Pak absolvoval pedagogický kurz v Praze a následně vyučoval v Libni. Bližší setkání se Štětkní se datuje od roku 1919, kdy byl jeho otec Josef Ullrych do Štětkně přeložen na pětiletou školu jako řídící učitel. Také on měl značné kreslířské nadání a byl znamenitým hudebníkem a dobrým učitelem. Ve Štětkni pobyl do roku 1925.

Sám Ullrych vystupuje jako regionální malíř a tím je myšleno, že odněkud pochází. Měl na mysli celé Pootavsko, ale z kroniky o štětkenských lidech se dovídáme, že Štětkně byla jedním z prvních míst, kde se cítil být doma. Řeku Otavu protékající Štětkní, znal velmi důvěrně, neboť k ní chodil ve všech denních dobách a za jakéhokoliv počasí. Pro malíře Ullrycha je řeka Otava nejkrásnější řekou a nejkrásnější právě ve Štětkni, jak se sám vyznal, cítil se zde být snad nejšťastnějším člověkem na celém světě. Od roku 1917 je členem Umělecké besedy, jejichž výstav se pravidelně zúčastňoval až do roku 1936. Během této doby také vystavoval na Mezinárodní výstavě v Benátkách, a sice v roce 1927. Malíř Bohumil Ullrych zemřel v Praze 7. února 1948.

Josef Skupa, národní umělec. Narodil se sice ve Strakoncích, avšak do Štěkně jezdíval od nejtútlejšího dětství do svých pěti let „mezi léty 1893-1898, do rodiny svého strýce, učitele Antonína Kubeše. Později, když se rodina Kubešů přestěhovala do Mladějovic, dojížděl za nimi Skupa o prázdninách a ve svých dvanácti letech chodil i u strýce do školy“.¹²⁶ Pro malého Josefa se Štěkeň stala opravdovým rájem. Zde se prvně seznámil a úspěšně prošel zkouškami drobných, avšak velice významných životních zkušeností. Tady na něj poprvé zapůsobila hudba a rovněž prvně se setkal s opravdovými loutkami. Životním zlomem se pro malého Skupu stalo setkání s lidovými loutkáři, Tomášem Dubským nebo Františkem Kočkou, kteří se ve Štěkni zastavili na své pouti v hostinci u Dunovských v čp. 12. Jeho zvědavé klukovské oči totiž zahlédly, jak z beden vykukuje na závěsných latích množství krásných loutek. Když potom s babičkou sledovali celé představení, došlo k neočekávanému zklamání. Loutkář totiž zpozoroval závadu na vodičích nitkách loutky. Sáhl tedy rukou hluboko do jeviště, aby vedení loutky opravil. Fakt, kdy malý Skupa spatřil neúměrně velikou ruku zasahovat shora do světa drobných postaviček, poděsila malého Josífka natolik, že jej musela babička s pláčem vyvést ven a dokonce mu převléknout kalhoty. Přes tento zážitek na loutky Skupa nezanevřel, ba naopak. Stal se národním umělcem.

Karel Klostermann. Mezi obyvatele, kteří se významně zapsali do kulturního dědictví nejen Štěkně, ale v mnohých případech i dějin českého státu, jistě právem patří spisovatel Šumavy Karel Klostermann, který se narodil 15. února v rakouském Haagu. Ač nebyl rodákem, se Štěkni jej pojil srdečný vztah. Štěkni věnoval Klostermann v Pošumavských rapsodiích jednu povídku, nazvanou "Dvě gardy", a v románu *Ecce homo* si vzal za vzor hlavní postavy románu zdejšího kněze Vendelína Zbonka, který působil ve Štěkni na faře 36 let. Popisuje jej jako dobrotivého, oblíbeného faráře, kterému všichni říkali Páter Radost.

Když v roce 1908 odešel spisovatel do výslužby, tak se každé léto vracel do Štěkně, kde prožíval část svého šťastného dětství. Nejdříve bydlel na letním bytě u Velánů, v domku čp.75, kde je dnes umístěna pamětní deska věnovaná spisovateli. Později se Štěkni spojil i závěr svého života, ve kterém pobýval na zámku v péči řádových sester.

---

126 Soukromý archiv Josefa Šípa, Přeborovice 132, [ze dne 23. února

Zde v roce 1923 uzavřel svoji životní pouť. Na „pana radu“, jak jej Štēkeňští oslovovali, ještě před nedávnem vzpomínali i pamětníci. Stal se čestným občanem Štēkně. Přestože se svět od Klostermannovy doby hodně změnil, stejně prošla změnou jeho démonická Šumava, tak její spisovatel i tento kraj jsou pro Štēkeň nezapomenutelnými.¹²⁷ Na spisovatelovu počest byla vybudována naučná stezka, která čítá 7,5 km vycházkové okružní trati, se zastaveními v místech, ke kterým měl Klostermann blízký vztah. Slavnostně byla stezka otevřena 19.7.2001. Součástí této vycházkové trati je i prohlídka Klostermannova pokoje na zámku, který anglické panny zpřístupnily a ponechaly jej s původním vybavením.

František Klásek se narodil 21. října 1900 v Kvášňovicích. 1. září 1945 přišel do Štēkně na pětitřídku jako řídící učitel. Při této funkci vedl 8 let školní kroniku a kroniku Sokola. Posléze, od roku 1952, vedl kroniku obce. Když se v roce 1946 otevírala ve Štēkni mateřská škola, byl pověřen i její správou. Ve Štēkni působil do roku 1957. Z uvedené školní kroniky a kroniky mateřské školy jsem také ve velké míře čerpala. František Klásek zemřel 8. srpna 1966 ve Štēkni.

---

127 Školní kronika, nestr.

7. ZÁVĚR

Zpracováním tématu o historii školství ve Štěkni jsem měla možnost nahlédnout více do historie školy, ve které nyní pracuji. Cílem práce bylo popsat dějiny školství ve Štěkni v dostatečné míře ku prospěchu škole. Předsevzala jsem si pozvednout sebevědomí školské instituci, která má zaujímat ve společnosti nejvyšší post a zároveň zaujmout co nejširší okruh čtenářů, kteří by se chtěli dovědět něco z historie své školy a městyse nebo si jen tak chtěli osvěžit minulost, o kterou se dosud příliš nezajímali. Dříve jsem zde pracovala v knihovně, která byla nejprve ve staré obecné škole a posléze se přestěhovala do prostor dřívější školy měšťanské, kde až dosud knihovna sídlí.

Samozřejmě, že jsem při své práci narazila na problém, jak dál pokračovat. Nebylo v mých silách probádat vše a dohledat navazující skutečnosti, které následovaly po padesátých letech. V okresním archivu ve Strakoncích končí školní kroniky rokem 1953 a ve státním oblastním archivu Třeboň jsou k dispozici jen obecní kroniky, ve kterých je největší část zaměřena na tehdejší politickou situaci obce. Jen z vyprávění a z brožurky o padesáti letech vzniku školy mám útržky vět, které spadají do nedávné minulosti. Následná magisterská práce by tedy jistě mohla zajít do hlubších souvislostí i z hlediska legislativy. Nechávám zde tudíž prostor pro další pokračování.

Na závěr své bakalářské práce, bych chtěla vyjádřit poděkování pracovníkům z archivu ve Strakoncích a knihovně ve Štěkni, kde mi byli ve velké míře nápomocni při vyhledávání informací. Obě tyto instituce projevíli zájem o zpracovanou práci, za což jsem velice ráda, neboť tak vejde škola ve Štěkni dostatečně ve známost. Nemalý dík patří i obci Štěkeň, z jejíchž fondů jsem měla také zapůjčený materiál. A samozřejmě všem pedagogickým pracovníkům na škole ve Štěkni, kteří se mnou měli velkou trpělivost při psaní práce patří můj velký dík.

8. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BURSOVÁ, J. *Kronika školy štěkeňské*, 1933-1934

JÍLEK, F. *Kronika školy štěkeňské*, 1870-1896

JÍLEK, F. *Kronika školy štěkeňské*, 1931-1932

JÍLEK, F. *Kronika městyse Štěkně* 1920-1939, str. 38

KLÁSEK, F. *Kronika školy mateřské*

KESTNER, F. *Kronika pětileté obecné školy ve Štěkně*, 1936-1937

KESTNER, F. *Kronika školy štěkeňské*, 1934-1936

KLOUŽEK, J. *Kronika školy štěkeňské*, 1919-1921

KLOUŽEK, J. *Kronika školy štěkeňské*, 1925-1931

KRCH, F. *Kronika pětileté obecné školy ve Štěkně*, 1938-1940/53

OBEC ŠTĚKEŇ, *Základní škola Štěkeň 1953-2003*

PASTEJŘÍK, M. *Kronika pětileté obecné školy ve Štěkně*, 1937-1938

REJŠEK, J. *Kronika obecné školy ve Štěkně*, 1940-1941

REJŠEK, A. *Kronika školy štěkeňské*, 1895-1910

SICHINGER, J., VOLDÁN, J. *Štěkeň revoluční* 1920-1980

ULLRYCH, J. *Kronika školy štěkeňské*, 1920-1922

VOLDÁN, J. *Štěkeň a její lidé*

ŽIPEK, J. *Kronika školy štěkeňské*, 1910-1920

INTERNETOVÉ ODKAZY

<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>[ze dne 6.3.2011]

<http://www.sedmicka.cz/pisek-strakonice/clanek?id=250605>[ze dne 6.3.2011]

http://strakonicky.denik.cz/kratce_region/27061.html[ze dne 6.3.2011]

<http://www.zamek-steken.cz>[ze dne 6.3.2011]

9. SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

- Obrazová příloha č. 1 – Znak městyse Štěkeň
- Obrazová příloha č. 2 – Školní fase 1818
- Obrazová příloha č. 3a – Kronika školy štěkeňské
- Obrazová příloha č. 3b – Kronika obecné školy
- Obrazová příloha č. 4a – Stavba nové obecné školy
- Obrazová příloha č. 4b – Cena přestavby školy
- Obrazová příloha č. 4c – Svěcení školy po dokončení
- Obrazová příloha č. 4d - Obecná škola ve Štěkni
- Obrazová příloha č. 5 – Seznam knih pro chudé děti
- Obrazová příloha č. 6a – Učitelé na Živnostenské škole pokračovací 1925/26
- Obrazová příloha č. 6b – Třídní kniha Lidové školy zemědělské 1943
- Obrazová příloha č. 6c – Přehled učiva na Lidové škole zemědělské 1944
- Obrazová příloha č. 7 – Měšťanská škola ve Strakonících
- Obrazová příloha č. 8 – Zapečetění školních kronik
- Obrazová příloha č. 9 – Učitelé na obecné škole 1937/38
- Obrazová příloha č. 10 – Mateřská škola v zámku 1922
- Obrazová příloha č. 10a – Stavba nové mateřské školy 1978
- Obrazová příloha č. 11a – Stavba nové základní školy 1951
- Obrazová příloha č. 11b – Dělníci při stavbě školy
- Obrazová příloha č. 11c – Nově postavená školní budova 1953
- Obrazová příloha č. 12 – Zámek ve Štěkni, sídlo CJ
- Obrazová příloha č. 13 – Domov důchodců v zámku 1980
- Obrazová příloha č. 14 – Zástupci školy 1887-1916
- Obrazová příloha č. 15 – Kniha o pilnosti žáků 1872/73
- Obrazová příloha č. 16 – Nařízení o větrání ve třídách 1894
- Obrazová příloha č. 17 – Inventář školních pomůcek 1880
- Obrazová příloha č. 18 – Výkaz o docházce a prospěchu na obecné škole 1871/

10. OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

